БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 182 (13498)
1971 оной августын 4, среда
Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

АХА ДҮҮ ОРОНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ АЖАЛ ЯБУУЛАГШАДАЙ ХАНИ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

Советскэ Союзда амаржа байһан хэдэ хэдэн социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, совет хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшадай хани ёһоной уулзалга байгша оной августын 2-то Крымдэ болобо. Энэ уулзалгада: БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар, СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек, КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь П. Е. Шелест гэгшэд хабаадаа.

Уулзалгада хабаадагшад оронуудтаа социалис ба коммунис байгуулалтын ямараар ябажа байһан тухай харилсан мэдээсэлсэбэ. Тэрэхэтэй, хамта, аха дүү социалис гүрэнүүдэй түйлаһан ехэ амжалтануудайнь, марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын гол ёһонуудые үндэһэ болгон, хоорондоо тон нягта холбоотойгоор хэдэг ябуулгануудайнь удха шанарай улам ехэ боложо байһан тухай нэгэ һаналтайгаар тэмдэглэгдээ. Экономическа Харилсан Туһалалсалгын Соведэй XXIII (тусхай) сесси дээрэ СЭВ-эй гэшүүн оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, правительствануудай толгойлогшонорой тодорхойлһон социалис экономическа нэгэдэл холбооной хүгжэлтын гол зорилгонууд ба шэглэлнүүдтэй зохилдуулан, СЭВ-эй гэшүүн оронуудай социалис экономическа нэгэдэл холбооe саашадань гүнзэгырүүлхэ, хамсаан ба хүгжэлтээ улам нарижуулан һайжаруулха нэгэдхэлэй программые СЭВ-эй XXV сессиин баталан абаһандань ехээр һанаха байһанаа уулзалгада хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлбэ. Ехэ удхан болзортой энэ программые бэелүүлхэдэ, ажалшадай байдал улам һайжаруулха, социализмын аха дүү оронуудай политическэ, экономическа нэгэдэл болон эмхидхэлые саашадань батадхаха зорилго шиидхэхэ ябадалда эдэбхитэйгээр туһалха, мүн социализм ба коммунизмын шэнэ илалтануудые хангаха, эб найрамдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ түүхэтэ үүргэ дүүргэхэ.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй хүгжэлтын тон шухала асуудалнууд, тэрэшэлэн алишье талые һонирхуулдаг гадаадын политикын асуудалнууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Аха дүү марксистско-ленинскэ партинуудай политикын хэлбэришэгүй үндэһэ зарчимнуудынь болоһон Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай 1969 оной уласхоорондын зүблөөнэй сэгнэлтэнүүд ба тобшололнуудай зүб байһыень уласхоорондын хүгжэлтын бүхы ябаса гэршэлэн тодоруулна гэжэ онсолон тэмдэглэгдэбэ.

КПСС-эй XXIV съездын табиһан, аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай дэмжэһэн амгалан байдалай программын ехэ удха шанартайе уулзалгада хабаадагшад онсолон тэмдэглэбэ. Энэ программа бэелүүлгэ уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые бодото дээрэнь һуларуулха, арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ тон шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Европодохи аюулгүй байдал батадхаха асуудалнуудта һанал бодолоо андалсан хэлсэлгын үедэ горитой анхарал хандуулагдаа. Аха дүү социалис оронууд ленинскэ гадаадын политикые бодото дээрэнь бэелүүлэн, Европодо бата бэхи эб найрамдал хангаха зорилготой ехэ хэдэн ехэ үүсхэл гаргаһан, эндэхиин оршон байдалые һайжаруулгада мэдээжэ хубилалтануудые түйлаһан байна. Европын арадуудай үндэһэн ашаг туһын тулада түгшүүрилтэ байдал һуларуулха эдэбхитэй алхамуудые Европын бүхы гүрэнүүдэй зүгһөө хэрэгжүүлхэнь шухала гэжэ этигэнхэй байһанаа уулзалгада хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлбэ. Ниитэ Европын зүблөө зарлалга, СССР болон ПНР-тэй ФРГ-гэй хэһэн договорнуудые эсэслэн баталалга, Баруун Берлинэй асуудалнуудые шиидхэн гуримшуулга, Мюнхенэй хэлсээн анханһаа хойшо буруу байһан гэжэ мэдэрэлгэ, Европодохи зэбсэгүүд хорохо хүсэнүүдые хороолго — Европодо бата бэхи эб найрамдал хангаха замдахи шухала шатанууд боложо шадаха ёһотой.

Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн бодогшо Индохитадай арадуудай баатар габьята тэмсэлдэнь шухала бүхы туһаламжа үзүүлхэ гэжэ эрид шууд, хэлбэришэгүй шиидэнхэй байһанаа уулзалгада хабаадагшад дахинаа элирхэйлбэ. Индохитадтахи асуудалнуудые хоорондоо зүришэлдөөе амгалан гуримаар шиидхэхэ тухай мэдээжэ «долоон пункт» дотор найруулагдаһан ДРВ-гэй правительствын һанамжа дэмжэн һайшааһан, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын оруулһан һаяын дурадхалнууд Индохитадтай бүхы арадуудай үндэһэн ашаг туһада харюусаха, Зүүн Урда Азида эб найрамдал ба аюулгүй байдал һэргээлгын зүб зүйтэй һуури болохо гэжэ уулзалгада хабаадагшад тоолоно.

Ойрын Зүүн зүгтэ амгалан байдал һэргээхын түлөө, Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын түлөө араб арадуудай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэхэ тушаа түс уулзалгада хабаадагшадай хараа бодолой тон адли байһан ушар уулзалгын үедэ тэмдэглэгдээ. Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэрииe хойшолуулалтагүй дүүргэхэ гээшэ мүнөө сагай тон шухала эрилтэ болоно. Суданай Коммунис партиие, бусад демократическа эмхинүүдые хэрзэгы шэрүүнээр мүрдэжэ, хюдажа байһантайнь дашарамдуулан ехээр һанаагаа зобожо байһанаа уулзалгада хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлбэ. Суданай засагаархидай эдэ буса ябуулганууд ба аашануудые эдэнэр эрид шууд буруушаана. Тэдэ аашанууд судан арадай ашаг туһада эсэргүүгээр империализмын хүсэнүүдэй, хархис этэгээдүүдэй зүгһөө хэрэглэгдэнэ.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, дэлхэйн хүдэлмэришэнэй ба коммунис хүдэлөөнэй, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл болон эмхидэлые социалис болон коммунис байгуулалтын амжалтатай дабшалта хангахын тула, социальна ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай хоорондын харилсаанда амгалан ёһоор зэргэ оршолгын гол ёһо бэелүүлхын тула, хүдэлмэришэн ангиин, социализмын хэрэгэй шэнэ илалтануудай аша туһада улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй онсо шухала байһые уулзалгада хабаадагшад тэмдэглээ.

Аха дүү партинуудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай уулзалга үнэн сэдьхэлэй, хани халуун оршон байдалда үнгэрөө, зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар тон адли һанал бодолтой байһанаа элирээ.

Түс уулзалгада КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд К. В. Русаков, Г. Э. Цуканов гэгшэд хабаадаба.

РОССИН АЖАЛШАДАЙ БАТА АЛХАМ

Россин Федерациин арадай ажахые 1971 оной түрүүшын хахадта хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Россин Федерациин ажалшад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэхэдөө, түрүүшын хахад жэлдэ социалис үйлэдбэриие саашадань ургуулан дэбжээгээ, арадай материальна байдал һайжаруулаа, соёл болбосоролойнь хэмжээе дээшэлүүлээ. Энээн тухай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Промышленностьда продукци худалдаха, шухалын шухала түхэлэй олонхи зүйлнүүдые бүтээн гаргаха хахад жэлэй түсэб республика дотор бүхы дээрээ үлүүлэн дүүргэгдээ. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн нёдондо жэлэй нэгэдэхи хахадайхитай сасуулбал, 8,3 процентээр нэмэһэн байна.

Промышленностиин шухалын шухала һалбаринууд продукци үйлэдбэрилэн гаргалгые иимээр нэмээгээ: электроэнергетикэ — 9 процентээр, түлишын промышленность — 6 процентээр, хара ба үнгэтэ металлурги — 7 процентээр, химическэ ба нефтехимическэ промышленность — 11 процентээр, машина ба металл болбосоруулга — 12 процентээр, ой модоной, модо болбосоруулгын ба целлюлозно-саарһанай промышленность — 6 процентээр, барилгын материалнуудай промышленность — 8 процентээр, хүнгэн промышленность — 6 процентээр, эдеэ хоолой промышленность — 6 процентээр нэмээгээ. Культурно-ажаһуудалай ба ажахыда хэрэглэгдэдэг эд бараа гаргалга 11 процентээр нэмэһэн байна.

Продукци худалдаха ба шухалын шухала түхэлэй олонхи зүйлнүүдые бүтээн гаргаха хахад жэлэй түсэбые бүхы союзно-республиканска ба республиканска министерствэнүүд, бүхы автономито республикануудай, хизаарнууд ба областьнуудай промышленность дүүргэə.

1971 оной түрүүшын хахадта республика дотор иимээр гаргагдаа: электрын элшэ хүсэн — 248 миллион киловатт час, нефть — 147 миллион тонно, байгаалиин газ — 43,7 миллиард кубическа метр, нүүрһэн — 177 миллион тонно, шэрэм — 21,6 миллион тонно, булад — 33,2 миллион тонно, хара металлаар бүтээгдэһэн прокат (бүхыдөө) — 26 миллион тонно, булад сорго — 729 миллион метр, минеральна үтэгжүүлгэ (условно единицээр) — 14,5 миллион тонно, металл отолдог станогууд — 50,8 мянган хэһэг, приборнууд, автоматизациин ба тоололгын техникын хэрэгсэлнүүд — 1010 миллион түхэригтэ, автомобильнууд — 446,5 мянган хэһэг, тракторнууд — 99,8 мянган хэһэг, целлюлозо — 2,5 миллион тонно, цемент — 29,6 миллион тонно, пумаажан бүд — 2.549 миллион дүрбэлжэн метр, ноохон бүд — 240 миллион дүрбэлжэн метр, лён бүд — 291 миллион дүрбэлжэн метр, торгон — 408 миллион дүрбэлжэн метр, трикотаж дотор хубсаһан — 177 миллион хэһэг, трикотаж гадар хубсаһан — 106 миллион хэһэг, арһан гутал — 177 миллион паар, мяхан (промышленна аргаар абтаһан) — 1,8 миллион тонно, эдеэ хоолдо хэрэглэгдэдэг загаһанай продукци — 662 миллион түхэригтэ, юумэ угаадаг синтетическэ зүйлнүүд — 163 мянган тонно, час — 18 миллион хэһэг, шаажан амһарта — 177 миллион хэһэг, радиоприёмнигууд ба радиоло — 2,6 миллион хэһэг, телевизорнүүд — 1,6 миллион хэһэг, холодильнигууд — 1,5 миллион хэһэг, хубсаһа угаадаг машина — 1,4 миллион хэһэг, электропылесосууд — 554 мянган хэһэг, мотоцикл ба мотороллернууд — 330 мянган хэһэг, мебель — 855 миллион түхэригтэ.

Предприятинуудай хүдэлмэриин технико-экономическа үрэ дүнгүүд һайжараа. Промышленностьда ажалай бүтээсэ 1970 оной түс үеынхитэй сасуулбал, 7,3 процентээр дээшэлһэн байна. Ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ашаар продукциин бүхы ургалтын 90 процентнь абтаһан байха юм.

Промышленна продукциин өөрынь үнэ хямдаруулагдаа. Хахад жэлэй турша соо промышленностиин ашаг олзо 10 процентээр, бүхы арадай ажахы — 11 процентээр ургаһан байна.

Промышленностиин бүхы дээрээ түсэбөө дүүргэбэшье, зарим предприятинууд продукци гаргаха ба худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, нөөсэлэлгэ хэхэ даалгабаринуудые дүүргээгүй. Һүүлшын жэлнүүдтэ ашаглалгада үгтэһэн зарим промышленна барилгануудай проектээр хараалагдаһан хүсэндөө оролгонь унжагайрна.

Россин Федерациин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хабарай тарилгые, бусад полевой хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргөө. Хабарай ургамалнуудые тариха түсэб дүүргэгдээ. Хабарай шэниисэ, барайгар, гэршүүхэ, кукуруза, наран сэсэг, овощ ба бусад ургамалнууд түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо ехээр таригдаһан байна. 1971 ондо хуряагдаха бүхы ургамалнуудай тарилгын талмай 121,7 миллион гектар болоо.

Колхоз, совхозуудта малай тоо олон болоо, мал ажалай продуктнуудые абалга ба худалдалга дээшэлээ, 1970 оной нэгэдэхи хахадайхитай сасуулбал, мяха абалга 11 процентээр, һүн — 0,4 процентээр, үндэгэн — 17 процентээр нэмэһэн байна. Нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулбал, мал ажалай продукцинуудые гүрэндэ худалдалга иимээр нэмээ: мал ба шубуун — 399 мянган тонноор гү, али 14 процентээр, һүн — 323 мянган тонноо гү, али 3 процентээр, үндэгэн — 1,2 миллион монсогороор гү, али 19 процентээр. Мал ба шубуу түсэбһөө гадуур худалдалгаар тогтоогдоһон хэмжээнүүдые хараада абалсахада, хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Һүн хараалагдаһанда орходоо жааха багашагаар худалдагдаһан байна.

Хүдөө ажахын материально-техническэ бааза улам саашадаа бэхижээ. Хүдөө нютагуудта 10,2 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 87 мянган тонно тэжээлэй фосфат эльгээгдээ. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ капитальна хүдэлмэридэ түрүүшын хахад жэлдэ гүрэнэй ба колхозуудай зүгһөө 4 миллиард түхэриг һомологдоо.

РСФСР-эй мэдэлэй бүхы түхэлэй транспортһаа 1970 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулбал, 11 процентээр ехэ ашаг олзо абтаһан байха юм.

Үнгэрһэн хахад жэлдэ капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгһөө һомологдоһон мүнгэ зөөреэр Россин Федерации дотор 10 миллиард шахуу түхэригэй гү, али нёдондо жэлэй түс үеынхидэ орходоо 4 процентээр ехэ үнэ сэнтэй гол фонднууд ашаглалгада үгтөө.

Түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда барилгахабсаралгын организацинууд саашадаа оруулагдаһан байна. Түрүүшын хахад жэлдэ 114 трест, гэр барилгын комбинадууд ба организацинууд шэнэ эрхэ байдалда хүдэлмэрилһэн байна.

Капитальна хүдэлмэридэ түрүүшын хахад жэлдэ гүрэнэй зүгһөө 19,6 миллиард түхэриг һомологдоо. Энэнь нёдондо жэлэй түс үеынхитэй сасуулбал, 8 процентээр ехэ болоно.

Гүрэнэй барилга-хабсаралгын подрядна организацинууд хахад жэлэй түсэбые 104 процент дүүргээ. Барилгада ажалай бүтээсэ 1970 оной нэгэдэхи хахадайхитай сасуулбал, 5,5 процентээр нэмээ.

Арадай ажахыда хүдэлдэг хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай тоо РСФСР-тэ 1971 оной түрүүшын хахадта дунда зэргээр 55 миллион хүн боложо, нёдондо жэлэй түс үеынхитэй сасуулбал, 1,4 миллион хүнөөр олон болоо.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын мүнгэн салин 1970 оной түс үеынхитэй сасуулбал, 4 процентээр дээшэлжэ, 129 түхэриг, хэрэглэлгын ниитын фонднуудһаа үгтэдэг түлөөһэнүүд ба хүнгэлэлтэнүүдые хараада абалсабал, 173 түхэриг болоо. Колхознигуудай ажалай түлөөһэн 4 үлүүтэй процентээр нэмэһэн байна.

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаанай, тэрэ тоодо ниитын эдеэ хоолой эд бараа худалдалга дээшэлээ. Эд бараа розничноор худалдаха түсэб 100,7 процент дүүргэгдэһэн байха юм.

Байрын ба культурно-ажаһуудалай барилганууд ехээр хэгдээ гээд РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ. Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгын хэмжээн нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулбал, бүхыдөө 11 процентээр, хүдөө нютагуудта — 16 процентээр дээшэлһэн байна. Арадай гэгээрэлэй ба соёлой талаар саашанхи амжалтанууд түйлагдаа. Хүн зониие медицинскэ талаар хангалта саашадаа һайжараа.

РСФСР-эй хүн зоной тоо 1971 оной июлиин 1-нэй байдалаар 131 миллион хүн болоһон байха юм.

(ТАСС).

ОЛОХОН ТОННО БЭЛДЭГДЭЭ

Ажахын 3-дахи отделенидэ энэ һарын эхеэр витамин ехэтэй үбһэнэй гурил бэлдэжэ эхилэнхэй юм.

Манай совхоз түсэбэй ёһоор 30 тонно шанар һайнтай үбһэнэй гурил бэлдэжэ, үбэлэй үедэ нарай малнуудтаа нэмэлтэ тэжээл болгон эдюулхэ арга боломжотой болохо юм. Энэ харюусалгатай ажалда 6 хүнһөө бүридэһэн бригада табигданхай. Бригадираар отделениин агроном Борис Хажеев томилогдоо. Энэ шухала тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ бригадын хүдэлмэришэд оролдосотойгоор ажаллана. Илангаяа совхозой комсомолой организациин, секретарь Валерий Жерлов, Виктор Цыжипов, Роза Сафина гэгшэд эрхимээр хүдэлжэ байна. Һаянай мэдээгээр, энэ бригада 17 тонно гурил бэлэдхэгдээд байна.

Шэмэ һайнтай үбһэн Толгой гэжэ газарһаа асарагдана. Бригадын гэшүүд ойрын үдэрнүүдтэ хараалһан түсэбөө дүүргэхэнь.

А. ДУГАРОВ,
Хэжэнгын совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

Галина Ивановна Доронина барилгын организацинуудта хүдэлжэ эхилһээр 10 жэл болобо. Тэрэ мүнөө Буряадай барилгын управлениин гурбадахи СМУ-да штукатур-шэрдэгшээр ажаллана. Тэрэнэй хэһэн хүдэлмэри хододоо һайн сэгнэлтэ абадаг юм. Галина Ивановна үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэнэ. Эрхим һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүдээр оло дахин шагнагдааһэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. И. Доронина.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ГАБШАГАЙ ХОНОГУУД СОНОСХОГДОО

«Үбһэ хуряалгые хүдэлмэриин 15 үдэр соо дүүргэе!» гэһэн үүсхэл Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой гэшүүд гаргаба.

732 гектар сабшалан дээрэһээ эндэхи колхознигууд 22472 центнер үбһэ хуряаха, тэрэ тоодо 300 тонно үбһэнэй гурил, 320 тонно сенаж бэлэдхэгдэхэ байна. Харин һүүлэй үедэ 200 гаран тонно хүсы үбһэн бэлэдхэгдэжэ, сенаж даралгашье урагшатай һайнаар ябана.

Үбһэ хуряалгые 15 үдэрэй туршада дүүргэхэ тухай «Заганский» колхозой гаргаһан үүсхэлые КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком болон аймгүйсэдком дэмжэн һайшааба.

Ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ Заган тосхондо ажаһуугшад бултадаа хубитаяа оруулха гэжэ шиидэбэ. Тиин тэдэнэр тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ 6 үдэр соо хүдэлхэ болонхой.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ габшагайгаар хүдэлжэ эхилһэн нютагаархидаа Шэнэ-Заганай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд культурнаар хангахань. Юһэн хүнһөө бүридэһэн агитбригадые М. В. Жогов хүтэлбэрилжэ ябана. Һонирхолтой наада харуулһанайнь түлөө үбһэшэд соёлшодтоо баярые хүргэнэ. Эдэнэр наада табихынгаа хажуугаар элидхэл, лекцинүүдые үнгэргэнэ.

Ингэжэ Мухар-Шэбэрэй аймагай Заганай колхознигууд, соёлшод ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгээе эбтэй эетэйгээр, эмхи гуримтайгаар ябуулжа байнхай.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

СССР-эй Журналистнуудай союзай гурбадахи съезд

СССР-эй Журналистнуудай союзай гурбадахи съездые Москвада 1971 оной ноябриин һүүл ба декабриин эхеэр зарлаха гэжэ СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин секретариат шиидхээ.

Съездэ иимэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ: СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин тоосооҺ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор совет журналистнуудай дүүргэхэ зорилгонууд, Центральна шалгалтын комиссиин тоосоо, СССР-эй Журналистнуудай союзай Уставта зарим хубилалтануудые оруулха тухай элидхэл, хүтэлбэрилхы органуудые һунгалга.

Съездтэй дашарамдуулан, сентябрь-октябрьда журналистнуудай эхин организацинуудта тоосоото һунгуулиин суглаанууд, журналистнуудай организацинуудай областной (хизаарай) конференцинүүд, союзна ба автономито республикануудай Журналистнуудай союзуудай съезднүүд болохо байна.

Союзай съездэ бэлэдхэл хадаа КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилха, дүүргэлтыень эмхидхэхэ талаар журналистнуудай организаци бүхэнэй үүсхэл хэшээлтэ ажал ябуулгые бүри эдэбхитэй болгохо ёһотой гээд СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин секретариадай шиидхэбэринүүд соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

(ТАСС).

УЛАСХООРОНДЫН ГЕОДЕЗИЧЕСКЭ БА ГЕОФИЗИЧЕСКЭ СОЮЗАЙ XV ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙ НЭЭГДЭБЭ

Тон томо научна организацида — Уласхоорондын геодезическэ ба геофизическэ союзда (МГГС) нэгэдэһэн бүхы түбинүүдэй шэнжэлэгшэд байгаалиин нюусануудые элирхэйлэн мэдэнэ, тэрэнэй барагдашагүй баялигуудые ашаглан хэрэглэхэ замуудые бэдэрнэ.

Газар тухай манай ойлгомжо мэдэсые саашадань хүгжөөлгэдэ Москвагай Кремлиин съезднүүдэй ордон соо августын 2-то нээгдэһэн МГГС-эй XV генеральна ассамблей шухала шата боложо үгэнэ. Тэрэнэй хүдэлмэридэ 60 гаран ороной гурба мянга үлүүтэй эрдэмтэд хабаадана.

Мүнөө үедэ шэнжэлэлгэнүүдэй гол шэглэлынь гэхэдэ, газарые физическэ онол аргануудаар шэнжэлэлгэ болоно гээд Уласхоорондын геодезическэ ба геофизическэ союзай президент, француз мэдээжэ эрдэмтэ профессор Ж. Кулон ассамблейе нээхэдээ онсолон тэмдэглээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Наука ба техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ академик В. А. Кириллин ассамблей дээрэ үгэ хэлээ. Энэ уулзалгада хабаадагшад ба айлшадтань СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгые тэрэ уншаа.

Ассамблейн эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, академик А. П. Виноградовай хэлэһэн үгые эрдэмтэд ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

Судандахи шуһа адхаралгые болюулха

Суданда шуһа адхаралгата алалга хюдалгын боложо байһантай дашарамдуулан, буруушаалгын ехэ митингнүүдэй боложо байһан тухай мэдээсэлнүүд абтаһаар.

Ленинградта Ижорско заводто болоһон митинг дээрэ профсоюзай заводской комитедэй түрүүлэгшэ Ю. С. Буланов, халаанай начальник А. И. Бобовников, крановщица комсомолка Т. Мироненко игэжэ мэдүүлээ. Суданай Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь Абдель Халек Махджубые, эб найрамдалай түлөө элитэ ехэ тэмсэлшэ Шафиа Ахмед аш-Шейх болон бусад патриодуудые саазалалга совет хүнүүдэй һанаа сэдьхэл, уур сухалыень хүдэлгөө. Суданай хүтэлбэри ороноо аюултай замда түлхин оруулжа байһанаа мэдэрхэ, Суданай түрүү үзэл бодолто, демократическа хүсэнүүдтэ эсэргүү хашалта хэһээлтын кампани дары түргэнөөр болюулагдаха, 1969 оной майн 25-най национально-демократическа революциин соносхоһон гол ёһонууд бодотоор һэргээгдэхэ гэжэ найдажа байһанаа үгэ хэлэгшэд элирхэйлэн мэдүүлээ.

«Суданай патриодуудые сүлөөлхэ!», «Коммунистнуудта эсэргүү шуһа адхаралгата алалга хюдалгые болюулха!» гэһэн уряатайгаар Сумгаитска синтетическэ каучугай заводой химигүүд буруушаалгын митинг үнгэргөө.

Судандахи алалга хюдалгые уур сухалтайгаар буруушааһан митингнүүд Балаковтахи Саратовска ГЭС-тэ, Калужска электромеханическа заводто, Ташкентын бүд нэхэлгын комбинадта болоо.

Митингдэ хабаадагшад өөһэдынгөө резолюцинуудые Суданһаа СССР-тэ байдаг посольстводо эльгээнэ.

Тэмсэжэ байгаа Вьетнамда аха дүүгэй талархал

Совет-вьетнам хани барисаанай, США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, вьетнам арадай хэдэг тэмсэлдэ талархалгын һара манай орондо үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Вьетнам аха дүүнэрые дэмжэхэ хүсэтэ хүдэлөөндэ совет хүнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Аха дүү орондо дэмжэлгэ ба туһаламжа үзүүлгэ һарын үдэрнүүдтэ шэнэ хүсэтэйгөөр харагдаа. Американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй ба сайгон туһамаршадайнь гэмтэ ябуулгануудые болюулха эрилтэнүүдые совет хүнүүд митингнүүд болон суглаанууд дээрээ үгэ хэлэхэдээ хэнэ.

(ТАСС).

ЗОЯ СТЕПАНОВА ТҮРҮҮЛНЭ

Малай шэгнүүр ехээр нэмээхын түлөө мүрысөөн Хориин аймагай Анаагай совхозой мал адуулагшадай дунда жэлэй эхинһээ хойшо үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй. Зунай хүхэ ногоон дээрэ малай толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдээ 1000 граммаар нэмээхэ уялга зарим малшад абаһан юм.

Тугалшад, мал адуулагшадай мүрысөөнэй хахад жэлэй дүн һая гаргагдаба. Мүрысөөндэ хабаадаһан хорин гаран малшадай дундаһаа Зоя Степанова, Афанасий Клементьев, Доржо Жамбалов, Цыбикмит Батуева гэгшэд түрүүлбэ. Тэдэнэрэй хаража байһан малай толгой бүриинь шэгнүүр сүүдхэдээ 600—700 грамм болоо. Гэбэшье июнь һарын дүн бүри һайн байһан. Жэшээнь, Зоя Степанова хаража байһан 120 толгой залуу малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 1153 граммда хүргэһэн байгаа. Июнь һарын дүн гаргахада, Зоя Степанова совхозой 3-дахи отделени соо 1-дэхи һуури эзэлһэн байха юм.

Д. НАЙДАНОВ.

ҮБҺЭШЭДЭЙ МҮРЫСӨӨН

Үбһэ хуряалга хадаа хүдөө ажахын эгээл хүндэшье, харюусалгатайшье хүдэлмэри гээшэ ааб даа. Ургуулһан ногоогоо саг соонь, һайн шанартайгаар дууһан сабшажа абахын тула хамаг арга боломжонуудаа элсүүлхэ уялгатайбди. Тиигээгүй хадаа халтад лэ гэхэдээ ниитынгээ адууһа мал тэжээлээр дуталдуулжа бологдохо бшуу. Мүнөө жэлэй эрхэ байдалаар болоходо бүришье гайтай ушар тохёолдобо. Үбһэ хуряалгадаа һаял шиидэжэ орон байтарнай хура бороо үһээржэ, энэ хүдэлмэриемнай нилээд хойшонь татажархиба.

Тиигэбэшье алдаһан ехэ сагаа хүсэлдүүлхэ, үбһэ хуряалгын бүхы хүдэлмэриие бүри хурдадхаха зорилго гараад байна. Энэ кампаниие гуримтайгаар, һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэмнай зүбөөр эмхидхэгдэһэн ажалшадай мүрысөөн шиидхэхы һуури эзэлхэ зэргэтэй. Үбһэшэд өөһэд хоорондоо мүрысэжэл ажаллаа хадаа урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ манай совхозой захиргаан, партком, рабочком энэ асуудал хамтынгаа заседани дээрэ тусгаар зүбшэн хэлсэһэн, үбһэшэдэй мүрысөөнэй гурим баталһан байна.

Зорилгомнай ехэ. Мүнөө жэлдэ адаг 42 мянган центнер үбһэ һурилжэ абаха уялгатайбди. Энэмнай түсэбһөө гурба мянган центнерээр ехэ юм. Энэ жэлэй ургасын байдалаар болоходо, 3000 шахуу гектар сабшалан дээрэһээ иимэ хэмжээнэй үбһэ абаха аргатайбди гэжэ тоолонобди. Ажахы дотор 16 звено (тэрэнэй хоёрынь оньһожоруулагдамал) эмхидхэгдэнхэй, хамтадаа 300 гаран хүн сабшалан дээрэ хүдэлхөөр элсүүлэгдэнхэй. Үбһэ хуряалгын ехэнхи хүдэлмэри гарай, мори унаагай хүсөөр хэгдэхэ юм. Тиигэжэ ехэ үбһэ абахабди.

Эдэ бүхы ушарнуудые хараада абажа, мүрысөөнэй гурим зохёогдоо гээшэ. Мүрысөөндэ үбһэшэдэй звенонууд бултадаа хабаадалсана. Мүрысөөнэй дүн арбан хоног соо нэгэ дахин согсологдожо, түрүүлһэн коллективүүд урмашуулагдаха байна. Хүнүүдэйнгээ тоогой зэргээр эгээл ехэ үбһэ һурилһэн звено мүрысөөндэ илаа гэжэ тоологдохо. Тиихэдээ звеногой хүн бүхэн арбан үдэрэй туршада доро заагдаһан нормо заатагүй дүүргэһэн байха уялгатай гэбэл:

Ажалай илгаа	Ургасань гектар бүриһөө цент. оруулхада				
	7 цент. хүрэтэр	10 цент. хүрэтэр	15 цент. хүрэтэр	20 цент. хүрэтэр	20 цент. хүрэтэр
Хамаг хүдэлмэринь гараар хэгдэдэг байбал	1,5	2,3	3	—	—
Гар ба мори унаагай хүсөөр хэгдэдэг һаань	6	8	10	12	14
Оньһожоруулагдамал звеногойхид	15	20	35	30	35

Энэ нормо гол сэгнэлтэ байха ёһотой. Тиихэ зуура звеногой гэшүүдэй ажалай журам, хүдэлмэриин эмхидхэл ба гурим сахилга, хэһэн ажалай шанар эрхэ бэшэ хараада абтаха байна. Тэрэшэлэн һурилһэн үбһэн саг дары хорёологдоһон байха зэргэтэй. Эдэ эрилтэнүүдэй али нэгэнэй хазагайруулагдаад байгаа хада ондоогоор хөөрэлдэхэ саг ушаржа магад.

Түрүү һуури эзэлһэн коллективтэ дамжуулгын вымпел, 45 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха юм. Тиихэдэ мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлэгшэд 30 түхэриг, гурбадахи—20 түхэриг мүнгөөр шагнагдаха байна.

Иимэ гуримтай үбһэшэдэй мүрысөөн июлиин 15-һаа эхилхэ байгаа. Харин унжагайржа орэһон хура борооһоо боложо, үбһэ хуряалгын хүдэлмэри нилээд хойшо татагдажа, түрүүшын арбан хоногой туршада мүртэй юумэн хэгдээгүй. Тиимэһээ түрүүшын дүн согсолго августын нэгэнэй мэдээгээр гаргагдаха болоод байна.

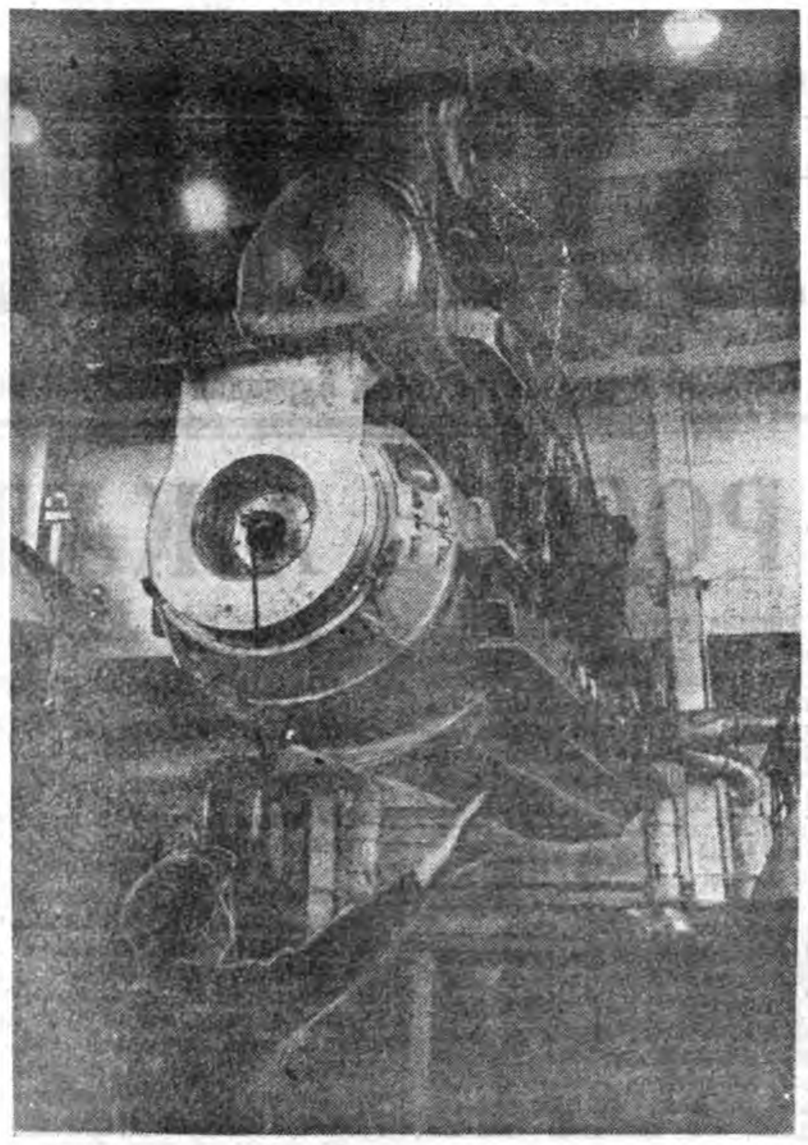
Мүрысөөнэй дэлгэрэлгэдэ, тэрэнэй аша туһа ехэтэй байха талада ажалай түлөөһэн горитой үүргэеэ дүүргэхэ байна. Ажалай түлөөһэн сабшажа абаһан үбһэнэй хэмжээгээр, шанарайнь жэшээгээр түлэгдэхэ юм. Тиихэтэеэ хамта үбһэндэ гараар ба морин унаагаар хүдэлжэ ябагшад эсэсэй эсэстэ сабшажа, һурилжэ, хорёолжо тушааһан үбһэнэйнгөө 10 процентые, оньһожоруулагдамал звеногойхид 6 процентыень миинтээр абаха юм. Энэмнай урмашуулхы ехэ удхатай хэмжээн болоно.

Үбһэ хуряалга хадаа эгээл шухала хэрэгүүдэймнай нэгэн. Нэгэхэн һарын лэ хугасаан ниитымнай адууһа малай һайнаар ондо оролгые шиидхэхэ байна ха юм. Эндэ совхозой дирекциин, тэрэнэй главна мэргэжэлтэдэй, отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, партком, рабочком болон комсомолой организациин эмхидхэхы, ударидахы хүдэлмэри гол үүргэ дүүргэхэ. Тиигэбэшье һаань үбһэшэдэй дунда саг үргэлжэ шахуу байлсажа, тэдэнэй хамаг хэрэгтэнь хамааралсажа, тэндэхи байдалай түлөө харюусалгатай байхаар томо томо звенонуудта политэмхидхэлшэдые томилһон байнабди. Дирекциин, парткомой ба рабочкомой иимэ этигэмжэтэд хадаа үбһэшэдэй дунда мүрысөө үргэноор дэлгэрүүлхэ гол уялгатай байһаниинь мэдээжэ. Тэрэнэй хажуугаар тэдэнэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха ёһотой юм. Тэрэшэлэн үбһэшэдэй үдэр бүри хэһэн хүдэлмэриин бүридхэл саб гэмэ байлгаха, ходо соносхожо, самбар дээрэ бэшүүлжэ байха хэрэг хиналта дороо абтаха зэргэтэй ааб даа.

Үбһэшэдэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэ болбол тэдэниие ажаһуудалайнь хэрэгләмжээр хангалгатай, медицинскэ туһаламжа үзүүлгэтэй, культурна амаралта эмхидхэлгэтэй сэхэ холбоотой. Тиимэһээ профсоюзай рабочком энэшье талаар суг хэмжээ ябуулгануудые парткомтоёо зохёожо, эдэ асуудалнуудые бүтээхэ хүнүүдтэй хүдэлмэри ябуулһан, ябуулжа байһааршье гээшэ. Совхозой ажалшадые хангажа байдаг худалдаа наймаанай, соёлой, медицинскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд тус тустаа даабаритай. Тэрэ даабаряа хэр зэргэ дүүргэлтэ болгожо байһыень хинаха эрхэ профсоюзай рабочкомдо олгогдонхой. Эрхирэгэй соёлой байшангай дэргэдэ агитбригада эмхидхэгдэнхэй, тэрэнтэй «Знание» бүлгэмэй лектор заатагүй ябалсаха.

Имэл жэшээтэйгээр үбһэшэдэй дунда мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, ниитэ-политическэ, соёл болбосоролой хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Г. МУНКУЕВ,
Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ.

УЛААН-ҮДЫН ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО ЛОКО[МО]ТИВ-ВАГОН ЗАҺАБАРИЛГЫН ЗАВОДОЙ ДИЗЕ[ЛЬ]НЭ ЦЕХ. Эндэ городой Железнодорожно районой Со[ве]дэй депутат, коммунис ажалай ударник Иннокентий Л[а]заревич Рязанов хүдэлдэг юм. Тус цехэй коллектив ш[э]табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи хахадай тур[ша]да түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, 4 дизель түсэбһөө гад[уур] заһабарилһан байна. Цехэй энэ амжалтада нүхэр Ря[за]новай оруулһан хубитань ехэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: заһабарилагдаһан дизель т[у]шалгын үедэ. Коммунис ажалай ударник Иннокен[тий] Лазаревич Рязанов ажалдаа.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

СЕМИНАР БОЛОБО

КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой лекционно зал соо колхоз, совхоз, промышленна предприяти болон эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, мүн захиргаанай ажал ябуулгые хинаха комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй нэгэ үдэрэй семинар боложо үнгэрбэ.

Семинарта хабаадагшад партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. Коневой «1971 ондо аймагай ажалшадай абаһан социалис уялгын дүүргэлтын ябаса тухай», КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша Н. И. Даниловай «Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, захиргаанай ажал ябуулгые хинаха комиссинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай», партиин райкомой секретарь Ф. И. Унагаевай «Партийна организацинуудта партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд тухай», КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагш[ын орло]гшо Н. И. Крючковой «[...] бэлэдхэлгын үедэ аймагай [...] на организацинуудай [...] ниитэ-политическэ хүдэ[лмэриин] онол арганууд тухай» э[...]нүүдые шагнаа.

Удаань семинарта хаба[адагшад]та «Знание» бүлгэмэй рес[публи]канска отделениин лектор [...] Туманов уласхоорондын [...] тухай һонирхолтой лекци [...]

Манай ко[рр.]

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭЕ

Нарай малда ногооной гурил

Адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, тарган мяха, тоһолиг һү, эрхим шанартай үндэгэ ехээр абахын тула нэн түрүүн үхэр, гахай, шубуудта шэмэтэй, малай бэедэ шухала бодосуудаар элбэг үбһэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ мүнөө бултанда мэдээжэ.

Жэшээнь, манай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз наймадахи табан жэлэйхитэй сасуулбал юһэдэхи табан жэлдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ жэлэй дунда зэргын хэмжээе 22 процентһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ ёһотой болоно.

Энэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы малдаа үбһэ тэжээл шадаал һаа ехээр бэлэдхэдэг болохын хажуугаар, илангаяа белок, витамин, протеин, каротин гэхэ мэтэ шэмэтэ зүйлнүүдээр элбэг тэжээл абаха зэргэтэйбди. Тиигэжэ шадаагүй бол адууһа малай ашаг шэмые ехээр дээшэлүүлхын аргагүй.

Һүүлэй арбаад жэлдэ совхознай гахай үсхэбэрилгэдэ горитой анхарал хандуулна. Хэнэйшье мэдэһээр гахай олоор үдхөөд, тэрэниие дээ гансахан талха тарянай зүйл эдюулжэ байгаа һаа, гаргаша ехэтэй мяханай өөрын үнэ сэн ехэ болоно. Тиимэһээ элдэб корнеплодууд, ногооной гурил гэхэ мэтые элбэгээр бэлэдхэжэ, гахайдаа һайса эдюулхэ болонобди. Илангаяа үбһэнэй ногоон гурил каротин элбэгтэй байдаг дээрэһээ поршоонхонуудта эдюулхэдэ ехэ шэмэтэй юм.

Манай совхоз һүүлэй хэдэн жэлэй туршада ногооной гурил ехээр бэлэдхэдэг боложо байна. Тусхайлбал, урзанда 60 тонно бэлэдхэһэн һаа, нёдондо 90 тонно ногооной гурил гаргаа һэн. Байгша ондо 150 тонно тиимэ тэжээл татажа абаха зорилго табинабди.

Энэ жэлдэ совхозой хоёрдохи отделенидэ, Слобода тосхондо хэршэһэн ногоо хатаажа, гурил болгодог «2 ЛСТ-400» түхэлэй хоёр агрегат хүдэлгэжэ байнабди. Хуушан эдэ хоёр агрегадуудые хаһа сагтань заһабарилха, түргэн тодхохо, һаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула дүршэлтэй механизатор В. Д. Жарков, тэрэнэй туһалагша В. А. Паньков гэгшэд оролдолго гаргаа. Мүнөө эдэ хоёр агрегат түхэреэн сүүдхэ соо таһалгаряагүй хүдэлнэ. Хүдэлмэриин долоон час соо 8 центнер ногооной гурил гаргажа, сүүдхэдөө хамта 16—18 центнер шэмэтэ тэжээл бэлэдхэнэ гээшэ. Үсөөхэн хоног соо хамта 10 гаран тонно витаминтай үбһэнэй гурил татаабди.

Хэнэйшье мэдэһээр «2ЛСТ-400» агрегадай ажалай бүтээсэ «АВМ-0,4» түхеэрэлгэдэ орходоо һураггүй бага ааб даа. Тиигэбэшье хоёр тиимэ агрегат зэргэ хүдэлхэдөө яһала ехэ гурил гаргана.

Оньһон агрегадуудые һаадгүйгөөр хүдэлхын тула сабшаһан ногоое таһалгаряагүй зөөжэ байха шухала. Энээниие эртэнһээ бодомжолжо, сабшаха ногоондоо дүтэхэнэ агрегадуудаа тодхоһон байгаабди. Мүнөө механизатор А. Т. Паньков тусхай «КИР-1,5» түхэлэй косилкаар ногооной гурил болгохоор донник сабшана. Энэ машинань сабшаһан үбһөө жэжэлэн хэршээд, тусхай транспортёроор дамжуулан хойноо шагтагалһан ехэ хоорботой тэргэ соо адхажа ябадаг юм. Тэргэ соонь хэршэгдэһэн ногооной дүүрэхэлээр механизатор А. П. Паньков «МТЗ» трактораар тэрэниие шэрэжэ, гурил гаргадаг газарта абаашана. Тиигэжэ ногоо сабшадаг «КИР-1,5» косилкын агрегат, мүн ногооень зөөдэг тракторшье һаадгүй хүдэлнэ. Хэршэгдэһэн ногоое абаашаад буулгахадань, тэрэнь тусхай транспортёроор дамжуулагдан гурил болгохо агрегат руу орожо байдаг. Нэгэ тээнь хатаагдажа бэлэн болоһон ногооной гурил саарһан мэшээгүүд соо хэгдэнэ. Иигэжэ витаминтай ногооной гурил татаха, хатааха хүдэлмэри таһалгаряагүй ябуулагдана. Саашаа тэрэнь складта зөөгдэжэ, ябталагдана. Иигэхэдэ ехээр халажа муудахагүй бшуу.

Доннигой хэршэгдэһэн ногоон 60—70 сантиметр зузаанаар агрегат соо хэгдээд, 2 час хахадта һайн хатаагдаад гарана. Харин горох обёос хоёрые холижо тариһан ургасын ногоон удаашаг, 5—6 час соо хатадаг.

Сабшагдаад, хэршэгдэһэн ногоон обоолоотой удаан хэбтээ һаа, шанарынь һураггүй муудадаг гээшэ. Жэшээнь, хоёр час хэбтээ һаа, үбһэнэй каротиинай 12 процентнь гээгдэдэг, харин 10—12 час хэбтэбэл, аяар 40 процентнь гээгдэдэг байна. Тиимэһээ бидэ ногоогоо сабшаһаар лэ нэгэ часһаа үлүү хэбтүүлэнгүй агрегадта хэжэ, гурил болгон хатаадаг гээшэбди.

Витаминтай үбһэнэй гурил татаха заабари, технологиие хазагайруулаа һаа, гурил хатаагдангүй нойтоор татагдажа, һүүлдэ досооһоо халаха, өөрөө дүрэхэдөөшье болохо. Манайда тиимэ юумэн үзэгдөөгүй. Бэлэн болгогдоһон гурилаа ходо шалгажа, досооһоо халанагүй аа гү гэжэ хаража байдагбди.

Нёдондо лабораторидо шалгуулжа үзэхэдэмнай бэлэдхэгдэһэн ногооной гурилай килограмм бүхэндэ 60—65 грамм каротин байгаа. Мүнөө жэлдэ ногооноймнай гурил шанараар үшөө дээшээ, каротинаар бүри баян байха ёһотой. Энэ жэлдэ шэмэтэй һайн бобово ургамал донник, горох обёос хоёрые холижо таринхайбди. Бүхыдөө 33 гектар доннигой га бүхэнһөө 60 центнер ургаса абтана. Тиихэдэ август һарада сабшажа ногоон гурил болгохын тула үшөө 60 гектар дээрэ горох обёос хоёрые холёод, гурбан ондоо болзорто таринхайбди. Тэрэнээ һубарюулан хуряахадамнай шэмэтэй зандаа байха бшуу.

В. АСТРИХИНСКИЙ,
Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой главна агроном.

„Ардагай һайниие унахал гээ. һаа..

БУРГААҺААР шабхуурдуулхадаал хэды-еды шархааһав хашан сар халуунда хадуурна.

— Бушуула, ябуул урагшань. Сомоогоо нюруулжа үрдихэгүймнай: харана гүш, бороо орохоёо байна, — гэжэ һүри дээрэ байһан хүн сараар бухал шэрэжэ ябаһан хүбүүхэниие яаруулна.

Имэрхүү үзэгдэл Захааминай аймагай дээдэ талын зарим нютагуудта нёдондо болотор ушардаг һэн. Эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгэ, шахалгаар республика дотороо мэдээжэ болоһон Баян-Голой совхозой Сагаан-Мориной отделенидэ сарнуудаар бухал шэрэдэг болоһон байна.

«Үгы юумэн үхэрһөө хашан» гэдэг энэ ажахыда адуун үсөөн, мори унаа дуталдаа юм бэзэ, тиигээд лэ үхэрөөр ажал хэгдэнэ гэжэ хүрэһөөр һанажа баймаар. Тэрэмнай арайл тиимэ бэшэ. Энэ совхоз республика дотороо олон адуутай ажахынуудай тоодо ородог юм. Мүнөө эндэ 760 гаран адуун тоологдоно, тэдэнэй тоодо 130 лэ унамхай, бэшэнь эмнигүүд.

Иимэ тулюур байдалда ороһоной ушар шалтагааниинь бэдэрхэдэ, эрэнхыдөөл адуун һүрэгтэ анхарал багаар хандуулдаг, мотоорой хүсэндэ найдадаг болоһон ябадалтай холбоотой байшоо. Һүүлэй хорёод жэлдэ адуун һүрэгтэ анхарал багаар хандуулагдадаг һэн. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада оройдоол гурбанай нэгэ хубяар тоо толгойнь олошорһон байбашье, зарим жэлнүүдтэ гүрэндэ адуунай мяхан оройдоо худалдагдаагүй, «Доторой хэрэгсэл» гэдэгтэ хаа-яа үүсэлэгдэжэ байхаһаа бэшэ, адуунай аша туһа харагдахаяа болиһон байха юм.

Энэ байдалда эсэс табиха, адуун һүрэгые олзо доход ехэтэй, аша үрэтэй һалбари болгохо гэжэ нёдондо энэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд эрид шиидхэбэри абаһан юм. Адуу моридой тоо бүридхэл наринаар абтажа, адуушадта даалгагдаһан байна. Тэдээндэ унага абаха, гүрэндэ адуу худалдагдаха түсэб, даалгабари үгтөө.

Адуу үсхэбэрилгые гуримшуулхын тулада адуу моридые суглуулха, тэндэ унага, даагануудые илгаха, тэдэнэй байха хашаа, хорёонуудые Сагаан-Мориной отделенидэ бариба. Хүдөөһөө һүрэг адуу асаржа, энэ баазада оруулаад, наһа наһаарнь илгаха, тамгалха, эмшэлхэ арга боломжотой болонхой юм. Үнгэрэгшэ үбэл дааган эхэһээ һалгаагдажа, эндэ харууһалагдаа. Урдань дааган, гунанууд адуун һүрэгтэ ябадаг һэн. Үбэлэй хүйтэндэ тураһан даагад олоороо гарзалдаг, ондо оробошье, намар болотор таргаласань тон муу, удаанаар томо болодог һэн. Эдэнһээ гадна һүрэгтэ ябаһан дааган дүү унагаяа түрижэ хүхөөд, тэдэниие өөдэлүүлдэггүй. Нёдондо жэлдэ энэ ажахын 20 гаран адуу гүрэндэ тушаахадань толгой бүриинь шэгнүүр оройдоол 240 килограмм татаа.

Урдань орловско хатарша үүлтэрэй азаргаар адуу моридойнгоо үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулдаг байһанаа, харин мүнөө мяхалиг үүлтэрэй — ородой хүндэ ашаанай азарганууд асарагдажа захалба. Саашадаа ажахы унаанайшье, мяханайшье үүлтэрэй адуу үсхэбэрилдэг болохо зорилготой. «Ардагай һайниие унахал гээ һаа», нэгэдэхеэр, адуу моринойнгоо үүлтэр һайжаруулха, хоёрдохёор, тэдэнэй ашаг үрые хараха, ажал хүдэлмэридөө хэрэглэхэ хэрэгтэй. Урда жэлнүүдтэ совхоз эмниг мори һургаһа[н]лөө оройдоол 3—5 түхэриг [...]дэг байһан һаа, мүнөө эм[ниг] унуулха, тэргэдэ хүллүүл[хэ] гоһоной түлөө 25 түхэриг т[ү]болонхой. Энэ уялга аза[р...] рууһалжа байдаг моришон[...] гагданхай юм.

Малай олон тоото гүүр[...] хүдөө нютагуудаар байда[г] дээндэ бага зэргын ашаа[...] хын тула трактор, маши[на] ябуулагдана. Мүнөө хүдөө[...] хын мэргэжэлтэд, хүтэлбэ[рилэгшэд] эмээл морёор ябахаяа [...]жо, машинада һуунхайнууд [...] дөөгэй уһа шабартай, ялхит[...] харгыда машина, техника [...] эбдэржэ, хэрэгһээ сагһа[...] гарана. Эдэ бүгэдэ үлүү га[...] да ойрын жэлнүүдтэ эсэс та[биха] ёһотой. Унамхай мори[...] нэгэ хахад, хоёр дахин [...] руулбал, мори унаагаар [...] хаяа болигдохо байна.

Адуу хараха, адуушанаар [...] лаха гээшэ амар хүдэлмэри [...]

Адуушанай салин хүлһэн[...] лайнь түлбэри, нэмэлтэ т[...] үгэхэ гуримууд шэнээр ха[...] жэ үзэгдөө, нилээд дээшэ[...] дэ, урмашуулгын хэмжэ[э] абтаа. Зунай сагта холын б[...] ридэ гарахадань ажалайнь [...] һэн дээрэ 40 процент нэмэ[...] лэгдэдэг болобо. Эмээл, [...] суба, майхан гэхэ мэтын [...] хэрэгсэлэй юумэнүүдээр [...] шад хангагдана.

Шэнэ табан жэлдэ совхо[зой] адуу моридойнгоо тоо т[олгой] 1000, тэрэ тоодо гүүнүүд[ые] —400 болгохоор хараална. [...] гүрэндэ тушааха адуун бү[...] шэгнүүрые 3,5 центнер бо[лгохо] зорилготой юм.

Эмнигэй һайнуудые унах[...] рэндэ адуунай тарган мяха[...] худалдаха гэжэ шиидэһэн [Баян-]Голой совхозой адууша[д] баяртайгаар ажаллажа бай[на].

Д. ЦЫРЕНЖАПО[В],
манай ко[рр.]

Зураг дээрэ: Волжско соргонуудай заводой трубо-электро-гагнуурилгын стан.

АПН-эй фото.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

ВОЛГОГРАД. (ТАСС-ай корр.). Областиин механизаторнууд таряа хуряалгада жэгдэрэн ороод, 3 миллионһоо үлүү гектар ороохо таряа хадажа дүүргээ. Тэрэнэйнь ехэнхинь сохигдожо абтаһан байха юм. Ороохо тарянай эгээл ехэ ургаса уһалагдадаг газар дээрэһээ абтана. Жэшээлхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ совхоз уһалагдадаг тариалан дээрэһээ дунда зэргээр гектар бүриин 40 центнер шэниисэ хуряана. Энэнь юрын участогуудһаа нилээд дээ[р] болоно.

Гүрэндэ таряа туша[алга] үргэлжэлһөөр. Черныш[ков]ско, Калачевско, Новоа[...]ска районуудай таря[а] тус тустаа 50—60 мя[нган] тонно таряа шэнэ ургаса[һаа] тушаагаад байна. Урда б[...] годо эгээл түрүүлэн К[...]скэ районой «Красный [Ок]тябрь», Калачевско райо[ной] «Россия» колхозууд түс[эбөө] үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө [...] ажахынууд түсэбһөө гад[уур] таряа тушаажа байна.

ХОНИШОДОЙ ҺАЙНДЭР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Аймагай хонишодой заншалта һайндэр һая Бэшүүр тосхондо боложо үнгэрбэ. Баян талынгаа шэмэг болохо дүн сагаан хонин һүрэгые үдхэжэ байһан малшад энэ һайндэртөө 1970—1971 онуудта бэелүүлһэн социалис уялгануудайнгаа дүнгүүдые согсолбо.

Хонишодой 33 бригада 100 эхэ хонинһоо 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, хонин бүриһөө 3,5 килограмм ноохо хайшалжа, эхэһээ һалгаатарынь нарай түлнүүдэй шэгнүүрые 21 килограммда хүргэжэ, социалис мүрысөөнэй дүримүүдые гүйсэд дүүргэһэн байха юм.

«Победа» колхозой ахалагша хонишон Владимир Евсеевич Некипелов бусадһаа шалгаржа, аймагай чемпионой нэрэ солодо хүртэбэ. Тэрэ харууһалжа байһан 100 эхэ хонин бүриһөө 108 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 5 шахуу килограмм ноохо хайшалһан, эхэһээнь һалгаатар хурьгадай шэгнүүрые 23 килограммда хүргэһэн байна.

Энэ колхозой ахалагша хонишон Кузьма Андреевич Самокрутов түрүүшынхеэ хурьгалха зуһаг хонидые харууһалхадаа аймаг дотороо эгээн үндэр үрэ дүн туйлаа.

Эдэнэр эрхим түрүү хонишодой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Гэхэ зуура, 16 хурьгашадай, 4 хайшалагшадай ажал хэрэг үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна.

Техник-үрэжүүлэгшэдэй хүдэлмэриһөө хонин һүрэг үдхэлгэ ехэтэ дулдыдадаг. Эгээл иимэһээ 12 техник-үрэжүүлэгшэдэй нэрэ обог аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэжэ, тэдэнэр КПСС-эй райкомой, аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Һайндэрэй түгэсхэлдэ хонишод 1971—1972 онуудта бэелүүлхэ социалис уялгануудые баталан абаба. Энэ үе соо хонин һүрэгөө 112.500, тэрэ тоодо эхэ хонидой тоо толгойе 64.500 хүрэтэр олошоруулхаар хараалаа. Байгша ондо эхэ хонидые искусственнаар үрэжүүлгые богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ. Энээнэй ашаар ерэхэ жэлдэ 48000 толгой түл гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 87-һоо үсөөн бэшэ хурьга абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлхые шиидэбэ. Хонин бүриһөө 3,3 килограмм ноохо хайшалха, түлгэ хонидые 39 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха, хонин ажахыһаа абтаһан продукциин өөрын үнэ сэнгые 5 процентээр хямдаруулха юм.

Бэшүүрэй аймагтай мүрысэдэг Мухар-Шэбэрэй малшад энэ һайндэртэ мүн лэ хабаалаба.

Ю. ЗИЛОТИН.

„ЗАЛУУ ЗАНДААЛ МИНИИ ШҮЛЭГ"

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Дольен Мадасоной «Эртын хабараар» гэжэ шэлэгдэмэл зохёолнуудайнь согсолбори үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ хэблэлһээ гараа. Дольен Мадасон (Илья Николаевич) аяар 1928 онһоо шүлэг бэшэжэ эхилээ һэн. Үшөө 1932 ондо тэрэнэй «Хабарай гэрэл» гэжэ гаршагтай түрүүшын номынь хэблэгдэһэн юм. Энэ хадаа буряад совет литературын түрүүшын согсолборинуудай нэгэниинь һэн. Тэрэ номой урдахана Солбоной Туяагай, Хоца Намсараевай, Б. Абидуевай болон Ж. Балданжабоной номууд хэблэгдэһэн һааб даа.

Эртын хабараар. Шүлэгүүд, поэмэ. Буряадай номой хэблэл, Улаан-Үдэ, 1970.

Поэт Д. Мадасоной творчество ехэ бэшэшье һаа, нилээд соморхон гэхэдэ алдуу эндүү болохогүй гэжэ һанагдаһа. Нээрээшье даа, тэрэмнай юрэдөөл дүрбэ-табан номтой юм. 1941 ондо тэрэнэй нэгэдэхи ном гараһан байна, энэнь «Лирикэ» гэжэ гаршагтай һэн. «Сэсэгтэ нуга дээрэ» гэжэ багахан поэмэ 1950 ондо амяараа хэблэгдэһэн юм. 1958 ондо «Хүхын дуунай үеэр» гэһэн согсолбори гарһан. Ород хэлэн дээрэ хоёр номтой. (Нэгэниинь Москвада гараһан, нүгөөдэнь — Буряадай номой хэблэлээр үхибүүдтэ зорюулагдаһан багахан согсолбори).

Д. Мадасон арадайнгаа аман зохёол, илангаяа таабари, оньһон хошоо үгэнүүдые ехэ оролдосотойгоор, абьяастайгаар суглуулдаг хүн гээшэ.

Поэдэй творчестводо «Лирикэ» гэжэ номынь нилээд ехэ һуури эзэлдэг.

Гэбэшье тэрэнэй лирикые гушаад дүшөөд онуудта зарим хүнүүд буруугаар сэгнэжэ, поэдэй творчествын хүгжэлтэдэ һаад ушаруулһан байна. Зарим шүүмжэлэгшэд буряадай уянгата поэзиие буруу зам руу зорюулжа, шашанай-хашхараан аялгатай болгоһон муутай. Гэхэтэй хамта, Д. Мадасон ганцашье лирическэ аялгатай шүлэгүүдые найруулаад лэ ябадаг поэт бэшэ. Тэрэнэй бэшэһэн «тэндэ хаана», «тэрэ һүни» гэһэн граждан маягтай, дүлэтэмэ удха шанартай зохёолнууд болоно. Эдэ шүлэгүүд хадаа ёһотойл публицистикын удхатай зохёолнууд шуу. Үнэр баян Эхэ ороноо поэт иигэжэ магтаһан юм:

Хизаар үгы,
Хирхаг үгы,
Сэнхир далай,
Сэсэглиг дайда,
Хангай зузаан
Хабтагай дайда —
Энэ минии,
Эдир залуу,
Түрүү суутай
Түрэл орон!
Алтан намаа
Альма жэмэс,
Үнэр баян,
Үнэн баяр,
Талмай дэлюун,
Таатай газар —
Энэ минии
Эдир залуу,
Түрүү суутай
Түрэл орон!

Эдээн тухай юундэ онсо тогтожо хэлэнэбши гэхэдэ, уран бүтээлэй эгээл шухала, эгээл хүсэтэй иимэ шүлэгүүдынь шэлэгдэмэл зохёолнууд соонь ороһон байна. Үшөө юуб гэхэдэ, манай үеын хүн тухай, тэрэнэй һанал бодол тухай, арюун мэдэрэл болон инаг дуран тухай поэт үнэншэмэ гоёор найруулдаг. Октябриин хубисхалай урда тээхэнэ Финляндида хорголжо ябаһанаа 1917 ондо хубисхалай үлгы — Петроград хото В. И. Ленинэй бусажа ерэһэн тухай, халуун хабарай болоходо, нааршаан нааршаан жэргэдэг борохон шубуухай-булжамуур тухай, колхозой халуун хаһа-туха сүлөөгүй хабар тухай гү, али аяар холын Ахын голой Монголжон нютаг тухайшье найруулхадаа, түбхын түрүүн И. Н. Мадасон уран хурса харасаар хаймадаад, зөөлэхэнөөр, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ аялгын долгин дээрэ бэшэхые оролдонол.

Зүгөөр заримдаа үлүүсэ дашуураад, байгаалиин баялигые төбөйсо харуулангүй, миин лэ тооложо томиржо, уншагшадаа «тамалдаг» муутай.

Автор энэ номдоо зарим зохёолнуудаа оруулхадаа, дахяад һайса хаража үзэнгүй, мүн алдуутайнь тунхаглажархиһан байна. И. Н. Мадасон — минии багша юм. Тиигэбэшье поэзи хадаа поэзи гүб даа. Нүхэрэй ёһоор шүүмжэлхэдэ, «сээр» үгы ха юм, харин туһа боложол магад шуу.

«Ангарын аман дээрэ» гэһэн шүлэгэйнгөө зарим мүрнүүдые дахинаа хинажа, сэбэрлэжэ үрдеэгүй гү, али маанадай тэмдэглэһэн «булуудхануудые» хэрэгсээгээгүй гү, али хайшан гэхэдээ тэрэ хэбээрнь хэблэжэрхёо юм, бү мэдэе.

Үшөө («Хабар») гэжэ шүлэг абажа харая.

Үбэлэй хүйтэн үнгэржэ,
Үнгэтэй хабар ерэбэ.
Үдэрэй хэмжээн нэмэжэ,
Үүлэн хойшоо нүүбэ.
Огторгой сэгээн боложо,
Улаан наран шараба.
Амитан бүгэдэ гэдэжэ (?)
Ажал хүдэлмэридөө оробо.

Эдэ бадагууд соо ойлгосо бүхэн худхалдашанхай. Үдэрэй ута болоходо, үүлэн үгы боложо, «амитан бүгэдэ гэдэбэ» гэнэ. Үбэлдөө хүн зон (амитан) дааража, ажал хүдэлмэри хэдэггүй юм гү? Энээхэн газарта нэгэ багахан зүйл оруулжархёо һаа, хуу өөрынгөө байрада орошохо байгаа. Теэд авторай эдэ бүхы «булуудхануудаа» «хюдаагүйнь» халагламаар даа.

Сэхыень хэлэхэдэ, тус согсолбори дотор, илангаяа түрүүшын номһоо ороһон зохёолнууд соонь иимэрхүү дутуу дунданууд хаа-яа дайралдана. Жэшээлбэл: алтан шэнги түхэреэн һара дээрэ гараба (9 хуудаһан), шэбэр дээрэ шэнгэжэ ородог (10 хуудаһан), уняар үгы (?) агаарта батагана һонод бааяба (19 хуудаһан) гэхэ мэтэшэлэн...

Манай һанахада, Дольен Мадасон «Унта» гэһэн М. Ю. Лермонтовэй мэдээжэ зохёолые дууряан һажаалдан бэшэһэн шүлэгөө энэ ном соогоо дэмы оруулаа хаш даа:

Унага тугалнууд хорёо соогоо
унтаа,
Уһан соохи жаахан жараахай
унтаа,
Унта, бишыхан, хөөрхэн
хөөхэй, унта!

Эдэ бүгэдэ дутуу дундануудай усадхагдаад байгаа һаа, И. Н. Мадасоной «Эртын хабараар» (зүгөөр, шэлэгдэмэл зохёолнуудайнгаа ботиие иигэжэ нэрлэхэдэ хайшаахан юм ааб?) гэһэн ном нилээд һайн, зүрхэ сэдьхэлдэ ханагдамаар байхал һааб даа. Номой редактор М. Ж. Самбуев бага сага халирхайдаа хаш.

Үндэһэн лирикын саашадаа хүгжэлтэдэ Д. Мадасоной оруулһан хубита нилээд даа. Инаг дуранай, сэдьхэлэй лирикэ илангаяа һайн. Гэбэшье байгаалиин баялигые Д. Мадасонһоо үлэмжэ гоёор зураглан харуулһан поэт манай эндэ үсөөн шуу. «Һүни» гэжэ лирическэ зураглалыень анжарыт:

Олон одод тэнгэридэ
Ониб-аниб гэлдэнэ.
Һархинсаг үүлэнэй саанаһаа
Һара тамаран ниидэнэ.

«Һархинсаг үүлэн» гэхэдэнь, ямаршье хүнэй ойлгохоор даа. Зардажа, һубиржа байһан үүлэдэй саанаһаа малагар һарын тамаран гараад ябаһан зураг харагдана.

И. Н. Мадасоной зарим шүлэгүүдээ уран хурсаар, атаархамаар хоноон дархалдагыень онсо һайшаамаар.

Шаажанхай Шааранхай хоёр
Шаазгай шаргадаа хүллөөд,
Шарахан саһан харгыгаар
Шарьяа татан мордобо.
Шаазгайнь һүүлээ шарбан,
Шааян, шаханан хүгтэйгөөр
Шанга шангаар угзаран,
Шабхай саһа шэдэнэ,
Шэхэнэй шууяса хурдаар
Шэрэн урагшаа гүйнэ.
Шаажанхай нүхэртэйгөө шууяса
Шагша зугаа татаба.

Энээхэн шог ёгтой шүлэг «Ш» үзэгөөр эхинһээ һүүл хүрэтэрөө бэшэгдэнхэй «Ш» үзэгүүдэй һубарилдан шэрэлдэхэдэ, юрэдөө шаазгайн шаргаяа даажа ядажа шаханажа ябаһан шэнги абяан дуулдана бэшэ аал?

Д. Мадасон иимэрхүү маягтайгаар нэгэ хэдэн зохёол бэшэһэн юм. «Янтаба» гэжэ шүлэгыень абажа харыт. Мүншье «Я» үзэгөөр захалаад, «Я»-гаар дүүргэнэ.

«Элдэб шүлэгүүд» гэһэн гаршагтай шүлэгүүдынь тон һайн гэжэ сэхэ тэмдэглэе. Заахан, дүрбэн мүртэй Дольен Мадасоной шүлэгүүд илангаяа һонирхолтой. Үсөөхэншье һаа, хэлэхэ юумэеэ гүйсэд хэлэһэн, олон үгэгүй, оньһон хошоо үгэ хүүртэл адлирхуу эдэ шүлэгүүдые уншахадашье аятай зохид даа.

Һайхан басаган газаа
Һара гэтэһээр гажаа.
Түхэреэн шарайнь хумираа.
Төөдэй болоо, дууһаа.

Энээхэн шүлэг соо — хүнэй хуби заяан харуулагдана. Һара гэтэ гэтэһээр гажаад, үтэлшэһэн эхэнэр тухай уншахада «уйдхар» түрэнэ бэшэ аал!?

Тиихэдэ Д. Мадасоной өөр тухайгаа бэшэһэн шүлэгые дурдангүй гаража болохогүй.

Шорой шэнгил шарай зүһэм,
Шүдэм унаа, шарлаа үһэм...
Залан өөдөө ургана түлэг
Залуу зандаа минии шүлэг.

Нээрээшье даа, хүнэй оюун бэлиг хүгшэрхые мэдэдэггүй байна даа! «Залуу зандаал: ургажал байг лэ сэхэ өөдөө танай шүлэг, оюун бэлиг, хүндэтэ Илья Николаевич», гэжэ үнэн зүрхэнһөө юрөөе!

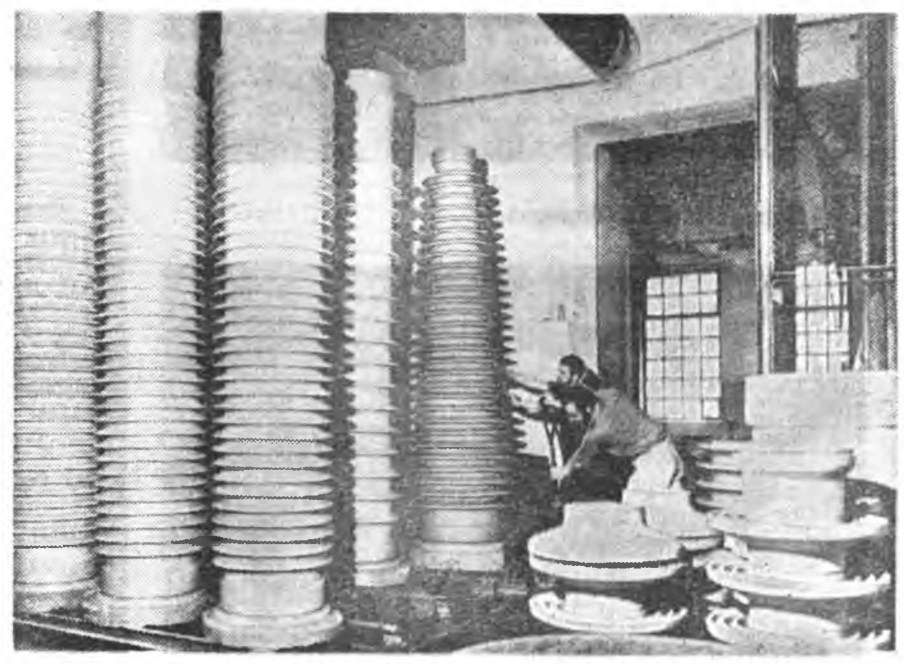
В. ЯНГУТОВ.

БЕЛГРАД. Югославиин Социалис Федеративна Республикада шэнэ түхэлэй тоо бүридхэлгын машинанууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Зураг дээрэ: Белград хотын статистическэ управленидэ тодхогдоһон тоо бүридхэлгын машинанууд.

ТАСС-ай фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Чехословакиин Социалис Республикын Мерклине городто байдаг «Электропорцелан» гэжэ заводой цехтэ мантан томо фарфорова изоляторнууд бүтээгдэжэ байна. Энэ заводой продукци гадаадын гүрэнүүдтэ наймаалагдадаг юм.

ТАСС-ай фото.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Асуудалдатнай харюусанабди

«Мүнөө автобусто хэды һууритайб, тэрэ тоогоорнь билет худалдадаг болонхой. Теэд һаяшаг албан хэрэгээр Улаан-Үдэ орохо гэхэдээ, автобусто һуужа шадаагүйб. Командировкынгоо үнэмшэлгэ жолоошондо харуулхадам, аша үрэ гараагүй. Иигэжэ командировкодо ябаһан хүн хүшэр байдалда орожо, хэдэн хоногоор һаатаха ушартай болоно. Гүрэнэй зургаанай, ажахын хэрэгээр ябаһан хүнүүдтэ билет түрүүн худалдаха ёһо бии гү? Асуудалдамни газетээр дамжуулан харюу үгыт. Юундэб гэхэдэ, энээн тухай мэдэхые хүсэһэн нам шэнги хүнүүд олон байгаа ёһотой гээд һананаб», гэжэ Норбо-Цырен Нимаев Хориин аймагай Хүрбын совхозһоо һаяхан манай редакцида бэшэг эльгээбэ.

Энэ асуудалда харюусахын тулада манай корреспондент Буряадай автотранспортна управленидэ ошожо, пассажирнуудые шэрэхэ таһагай начальник Зинаида Афанасьевна **Будаеватай** хөөрэлдэхэдөө, Улаан-Үдэ болон хүдоогэй һуурин тосхонуудай хоорондо зониие шэрэдэг пассажирска автотранспортна 2-дохи предприятиин (ПАП) ажал хэрэг тухай хэдэн асуудал табиһан байна. Энэ хөөрэлдөөень доро толилхомнай.

— Албан хэрэгээр командировкодо гараһан хүндэ ямар хүнгэлэлтэнүүд байдаг бэ?

— Холын хүдөө нютагууд руу ябажа байдаг автобусуудые зүбөөр хэрэглэхэ ёһо гурим Россин Федерациин Автомобильна транспортын министерствын 1964 оной июлиин 10-да абаһан захиралга соо тодорхойлогдонхой. Энэ заабари соо иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Билет худалдадаг пункт үгы газарта һургуулиин наһа хүсөөгүй үхибүүдтэй пассажирнууд, нарайтай болохо эхэнэрнүүд, эрэмдэг, мүн үндэр наһатай хүнүүд түрүүн автобусто һууха эрхэтэй». Тиимэһээ албан хэрэгээр ябаһан хүнүүдтэ ямаршье хүнгэлэлтэ байдаггүй.

— Хүдөө нютагуудта ажаһуугшадые хангадаг пассажирска автотранспортна 2-дохи предприяти машина техникээр хэр хангагданхайб, жолоошод, заһабари хэхэ слесарьнууд хүсэд гээшэ гү?

Һүүлэй үедэ городой ажалшадые шэрэдэг автотранспортын 1-дэхи предприяти хүдэлмэреэ һайжаруулаа. Промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагшадые саг соонь ажал хүдэлмэридэнь абаашадаг, гэртэнь хүргэдэг байха юм. Мэнэ һаяхан тус предприяти 120 хүниие шэрэхэ «ЛИАЗ-677» түхэлэй табан шэнэ автобус абаа. Эдэ бүгэдын ашаар городто ажаһуугшад автомобильна транспортаар яһала хангагдаа гэхэдэ болоно.

Тиихэдэ автотранспортна 2-дохи предприяти хэдэн шалтагаанһаа боложо, энэ жэлэй зургаа һарынгаа түсэб 98,3 процент дүүргээ. Энэ предприятида 13 автобус дутажа байнхай. Хоёрдохёор, республикымнай хүдөө нютагуудтахи харгы зам жэл бүри заһагданагүй. Энээнһээ боложо, бороо хуратай байгша ондо автобусууд холын һуурин тосхонуудта хүрэжэ шаданагүй. Энэ талаар республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи харгы зам заһаха управлени ехэ юумэ хэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье түхеэрэлгэ хэрэгсэлээр, техникээр дуталданабди гээд управлениин хүтэлбэрилэгшэд шалтаг барина.

Жэлэй эхинһээ хойшо «ПАЗ-672» түхэлэй 24 хүнэй һууритай 34 автобус абаабди. Фондын ёһоор, жэлэй дүүрэтэр үшөө 39 автобус абтаха.

Автотранспортна 2-дохи предприяти жолоошодоор хангагданхайшье һаа, автомашинануудые заһабарилха слесарьнуудаар дуталдана.

— Ойрын жэлнүүдтэ республика доторнай ямар шэнэ маршрут байгуулагдахаб, нииитын зоной эрилтэ хэрэглэмжые хангахын тулада ямар хэмжээн абтахаб?

— Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлдэ Улаан-Үдэ — Романовка — Багдарино, Улаан-Үдэ — «Аршаан» курорт, Улаан-Үдэ — Хэрэн гэһэн замаар автобусууд ябадаг болохо юм. Хуушан харгы замууд һэльбэн заһагдаха. 1972 ондо 148 шэнэ автобус абаха байнабди. Тиихэдэ мүнөөнэй шэнэ техникээр, автотранспортна предприятинууд хангагдахаһаа гадна, жолоошодой мэргэжэл дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ажаһуудал болон ажалай эрхэ байдал һайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтаха. Эдэ бүгэдые бодото дээрэнь бэелүүлбэл, Буряадай автотранспортна управлени городуудай, хүдөө нютагуудай ажалшадай эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха байна.

Наймаанай шэнэ гурим

Улаан-Үдэ хотын коммунистическэ үйлсөөр оршодог 28-дахи магазин гутал наймаалдаг магазинуудһаа эгээл түрүүлэн шэнэ гуримда орожо, эд барааень хүнүүдэй өөрөө шэлэн абаха арга хангаһан байна.

Шэнэ гуримай булюу һайн байһаниинь түрүүшын үдэрһөө илэрэн харагдаа һэн. Хүнүүд өөрынгөө дураар хэрэгтэй эд барааһаа шэлэн абаха аргатай болоо. Тиигэжэ наймаашадай ажалынь нилээд хүнгэрһэн, эд бараа наймаалга түргэдэһэн байна.

Урдань нэгэ хүнэй өөртөө таараха гутал шэлэн абахын тула 5—10 минута хэрэгтэй болодог байгаа. Харин мүнөө нилээд бага саг гаргашалагдадаг болоо. Шэнэ гуримда ороһонһоомнай хойшо нэгэшье зоншье гомдол оруулхаа болёо. Ушар юуб гэхэдэ, хүнүүд магазин оромсоороо хэрэгтэй эд барааа дуран соогоо, яаралгүйгөөр шэлэхэ аргатай болобо.

Урдань манай магазинай шэнэ гуримда ороогүй байхада зарим хүнүүд еүлөөгүй дээрэһээ гү, али олон гутал шэлэхэһээ залхуураад, миншье гаража ябашадаг байгаа. Харин мүнөө наймаалагшадай харюусалгань нилээд дээшэлбэ. Юуб гэхэдэ, хэндэ ямар гуталай таараха байһые зүбшөөхэһөө гадна, хэрэгтэй эд бараануудые түргөөр бэдэрэн олохо аргатай болоо.

Манай магазинда мүнөө хамта дээрээ 13 комсомолшууд ажаллана. Тэдэнэр булта шахуу совет худалдаа наймаанай техникум болон институдуудта һуралсана. Ерэхэ намарһаа эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлэгшэдэй тоо улам олошорхо байна. Хоёр хүмнай худалдаа наймаанай институдта һурахаар ошохо, нэгэ хүмнай кооперативна техникумдэ орохо. Энэ жэл манай хоёр наймаалагшад кооперативна техникум дүүргэжэ, дипломтой болоо.

Манай магазинай наймаалагшад шэнэ табан жэлэй эхинһээ хойшо урагшатай һайнаар ажаллана. Үнгэрэгшэ 6 һарынгаа даалгабариие 100,1 процент дүүргэжэ, өөһэдынгөө һайндэрые тэмдэглээ.

Саашадаа манай магазинай коллектив хүн зониие эд бараагаар һайнаар, түргөөр хангахын тула бүхы хэмжээ абаха юм.

В. ОСОДОЕВА,
магазинине даагша.

КАБАНСКЫН АЙМАГТА

Байгалай совхозой 3-дахи отделениин ажалшад энэ жэлэй түрүүшын хахадта ехэ амжалта түйлаба.

Е. С. Кокиной хүтэлбэрилдэг гүүртынхид тунга ногоотой газараар үхэр малаа бэлшээн таргалуулжа, түсэбөөр хараалагдаһан 171 центнерэй орондо буруу, хашарагайнгаа шэгнүүрые 206 центнерээр нэмээгээ.

Таракановаскын фермын һаалишад һү һаалгаяа 116 процент, гүрэндэ худалдаха даабаряа 112 процент дүүргэһэн байна. Фермын һаалишан Т. Е. Настникова совхоз соогоо түрүүлжэ, үнеэн бүриһөө 1370 литр һү һаагаа. Н. А. Каргапольцева, Е. Я. Кузьмина, Н. И. Таракановская болон бусад коллективэйнгээ амжалтада ехэ туһа нэмэри оруулаа.

Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр хоёрдохи кварталда совхоздоо түрүү һуури эзэлһэн нүхэр Д. С. Котовой хүтэлбэрилдэг тус фермын коллективтэ мүнгэн шан барюулагдаа.

* * *

Клюевскэ леспромхозой модошод ажал хүдэлмэридөө шэнэ арга эрдэм техникын туйлалта үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, «Забайкаллес» комбинатдаа суурхадаг юм. Эндэ Владимир Николаевич Палоновой, Виталий Тимофеевич Карачевой бригаданууд шалгаржа ябана.

* * *

Тимлюйн цементын заводой түүхэй эдэй цехэй хүдэлмэришэд хүндэ хүшэр ажалые гүйсэд оньһожоруулһанай ашаар амжалта түйлана гэхэдэ алдуу болохогүй.

Ф. И. Перевозниковагай халаан социалис мүрысөөндэ илажа гарадаг заншалтай. Июль һарада халаанай хүдэлмэришэд ажалайнгаа бүтээсэ 108 процент дүүргэбэ. Тээрмын жолоошон Е. Е. Беспрозванных, туһалагшад У. В. Ларионов, М. Ф. Кашин болон бусад илангаяа һайнаар хүдэлнэд.

* * *

Андрей Петрович Тарабукинай хүтэлдэг барилгашадай бригада тухай алдар суу Сэлэнгын целлюлоз-картоной комбинатда таранхай. Тэдэнэй эршэтэ ажалай ашаар ой модоной-химиин энэ мантан томо предприятиин энергетическэ зүрхэн болохо ТЭЦ-эй түрүүшын ээлжээн ашаглалгада тушаагдажа, 12 мянган киловатт хүсэтэй турбина хүдэлжэ захалба.

(«Байгалай галнууд» газетэһээ).

МОСКВА. Ажалай Улаан тугай орденто С. Орджоникидзын нэрэмжэтэ геолого-шэнжэлгын институт геофизика болон гидрогеологидо мэргэжэлтэдые бэлдэдэг. Мүнөө эндэ 2 мянга гаран студентнүүд һуража байна. Зураг дээрэ: институдай минералогическа музейдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Зуун жэлнүүдые алад гараад...

Улаан-Баатар ороһон харгы хадын ташалангаар хотирон бэтирэн харагдана. Тээ холошог улаан тооһон харагдахадал гээд, уданшьегүй мори унаһан хүнүүдэй гүйлгэлдэн ерэхэнь дүтэлнэ. Арадай заншалта һайндэртэ хабаадалсаһан хэдэн зууг залуушуулай хойно хойноһоо гүйлгэлдэн ябахань хүнүүдэй анхарал татана. Морин дээрэ һуугшад табаһаа 12 хүрэтэр наһатайнууд. Эдээхэн хүбүүд, басагад мүнөөнэй Социалис Монголой нюур шарайе тон һайнаар гэршэлэн харуулна, эдэ залуушуул өөрынгөө гүрэндэл адли залуунууд, эршэ зоригтойнууд. Иимэ баталамжань тон зүб байна, юуб гэхэдэ, ороной хүн зоной гурбанай нэгэ хубинь 30-аад наһатайнууд.

Коммунистнуудай партиин толгойлжо байһан шэнэ общество байгуулагшадай ухаан бодол, эршэ хүсэн, бэлиг шадабаринь шэнэ Монголой 50 жэлэй бүхы замые элирхэйлэн харуулна. Энэ үе соо Монгол орон дунда зуун жэлэй гээгдэнги байдалһаа аграрно-индустриальна гүрэн болотороо хүгжөө.

Һаяшаг арадай революциин 50 жэлэй ойе тэмдэглэһэн ушар хүдэлмэришэн ангиин, хамтын ажалша таряашадай, ажалша интеллигенциин түйлаһан амжалтые, тус республикын бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһые эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Монголой Арадай Республикын ямар амжалта түйлаһые Монголой Арадай Республикын министрнүүд иигэжэ хөөрэһэн байна.

Л. Ринчин, гадаадын хэрэгүүдэй министр:

— Социалис Монгол хариин гүрэнүүдтэй политическэ улам һайн барисаатай боложо байна гэжэ баясан тэмдэглэмээр. Советскэ партийно-правительственна делегациие толгойлогшо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Улаан-Баатарта болоһон ойн баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Монголой Арадай Республика уласхоорондын харилсаа холбоо һайжаруулха талаар эдэбхитэй ажал эрхилнэ гэжэ тэмдэглээ.

25 жэлэй саада тээ арадай революциин илаһанһаа хойшо ойн баярые тэмдэглэхэдэмнай, Монгол гүрэн хорёод гүрэнтэй дипломатическа холбоо барисаатай болоод байһан юм. Харин мүнөө 54 гүрэнтэй барисаатай болообди. Республика мүнөө үедэ ООН-до оронхой, уласхоорондын 60-аад шахуу эмхинүүдтэй эдэбхитэйгээр харилсан ажаллана. Советскэ Союзтай, хани барисаата социалис бүхы оронуудтай хамтаараа ажаллажа, Азида, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын, аюулгүй байдал хангахын түлөө, түгшүүрилтэй байдал һуларуулхын түлөө тэмсэнэ. Һүүлэй үедэ Монголой Арадай Республика Ази, Африкын, Латиин Америкын оронуудтай харилсаа холбоогоо улам һайжаруулжа байна. Энэньшье ойлгосотой, юуб гэхэдэ, манай республикын дүй дүршэл хүгжэжэ байгаа оронуудые ехээр һонирхуулна. Яахадааб гэхэдэ, капитализмын замаар хүгжэлтые алад гараад, социализмда сэхэ шэлжэн орохо тухай Ленинэй сэсэн ухаата хараа бодолые манай орон бодото дээрээ бэелүүлжэ байна.

Д. Ишцырэн, арадай гэгээрэлэй министр:

— Бидэнэр гээгдэлһээ гарахын түлөө түйлаа ехэ бэрхэшээлнүүдые дабан гараабди. Арадай революциин илан мандаха үедэ ороной хүн зоной оройдоол 1 процентнь түрэл хэлэн дээрээ уншажа, бэшэжэ шадаха байгаа. Хүнүүдэй ухаан бодолые, ламанарай дасан, һүмэнүүдэй мунхаруулжа байһан орондо хүн зон үгытэй ядуу байдалда ажаһууханаа гадна, үбшэн зоболондо дайрагдадаг байгаа. Харин мүнөө Монгол орондо ажаһуугшад булта эрдэмтэй номтой, хүгжэнги культуратай болоо. Мүнөө республика соомнай ямар нэгэн һургуулида дүрбэн хүн бүхэнэй нэгэниинь ном үзэнэ гэжэ баяртайгаар мэдэрхэ байнабди.

Ойн баярай үдэрнүүдтэ МНР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл толилогдожо, байгша оной түрүүшын хахадта хэгдэһэн ажалай дүн харуулагдаһан байгаа. Шэнэ табан жэлэй турша соо республикымнай ехэ алхам хэһые тэрэ мэдээсэл гэршэлэн харуулна. Эрдэм гэгээрэл хүгжөөхэ, арадай ажахыда хүдэлхэ мэргэжэл ехэтэй хүнүүдые бэлдэхэ талаар ехэ амжалта түйлагдаа. Энээн тушаа хэдэн тоо, баримтануудые харуулая: 1970—1971 оной һуралсалай жэлэй туршада 55 мянга шахуу хүбүүд, басагад юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые дүүргэжэ тараа; экономико болон соёл культурада ажаллаха 4.600 мэргэжэлтэдые ороной дээдэ, дунда тусхай һургуулинуудта бэлэдхэжэ гаргаһан байна; үшөө 5 мянга шахуу хүн профессионально-техническэ училищинуудые, һуралсалай комбинадуудые дүүргэжэ гараа. Национальна мэргэжэлтэдые бэлдэн гаргалгада совет ханинар саг үргэлжэ ехэ туһа хүргэнэ.

М. Даш, хүдөө ажахын министр:

— Ороноймнай экономикын гол һалбари болохо, хүдөө ажахыда мүнөө үедэ гайхамшагта амжалтануудай түйлагдаһан тухай хэлэхэ зуураа, юунһээ эхилһэнһээ һанаад үзэе. 50 жэлэй саада тээ нүүдэл мал ажал эрхилдэг хэдэн мянган ажахы тоологдожо байһан юм. Арадай засагай жэлнүүдтэ арадуудай байдал үндэһөөрөө хубилаа. Хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдые эмхидхэһэн ушар ехэ удха шанартай байһан юм. Иимэ нэгэдэлнүүд социалис томо предприятинууд боложо, малай продукци үгэдэг гол ажахынууд болоһон байна.

Һүүлэй гурбан жэлэй турша соо мал ажал хүгжөөлгэдэ партиин зүгһөө анхарал оролдолго гаргаһанай ашаар малай тоо толгой 10 процентээр, мяха, һүнэй зүйлнүүдые гаргалга 16 процентээр дээшэлһэн байна. Шэнэ табан жэлэй туршада хүдөө ажахыдахи капитальна барилганиуудта мүнгэ зөөри һомололго 40 процентээр дээшэлхэ байна. Малай тоо толгойе 25 миллион толгой хүрэтэр олошоруулхаар, хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээе 25 процентээр дээшэлүүлхээр хараалагдана.

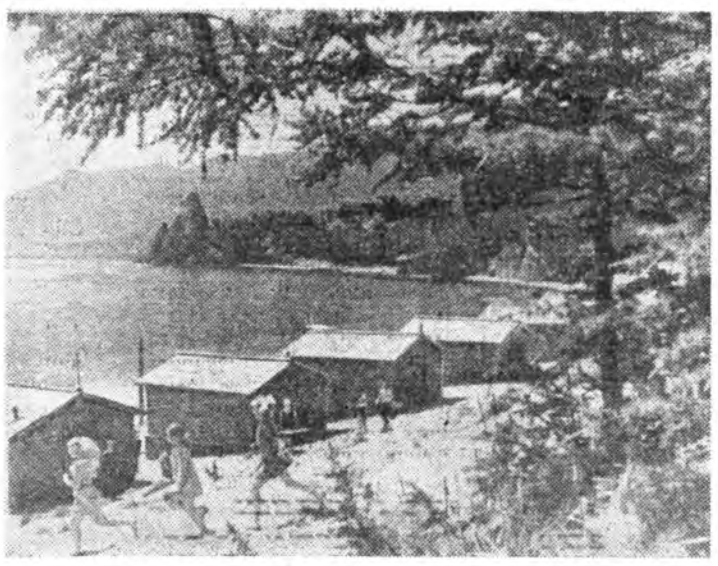
...Монголой Арадай Республикын гурбан министрэй хөөрөөн соо харуулагдаһан тоо, баримтанууд социалис Монголой олон тоото һалбаринуудай багахан хубиие тодорхойлон харуулаа. Республикын арадай ажахын, соёл культурын алишье һалбариие абажа хараа һаа, Монголой Арадай Революционно партиин хүтэлбэри доро арадуудай хаа хаанагүй, ямаршье һалбарида урагшаа найдамтайгаар дабшажа ябаһыень, зохёон байгуулхы ехэ ажал хэжэ байһыень хаража болохо байна. Монгол ороной мүнөө үеын гол шэнжэ шанарые дээрэ хэлэгдэһэн баримтанууд элеэр гэршэлнэ.

О. ТРОФИМОВА,
Г. ХАРЧЕНКО,
АПН-эй тусхай корреспондентнүүд.

Улаан-Баатар.

БАЙГАЛАЙ ШЭНЖЭ

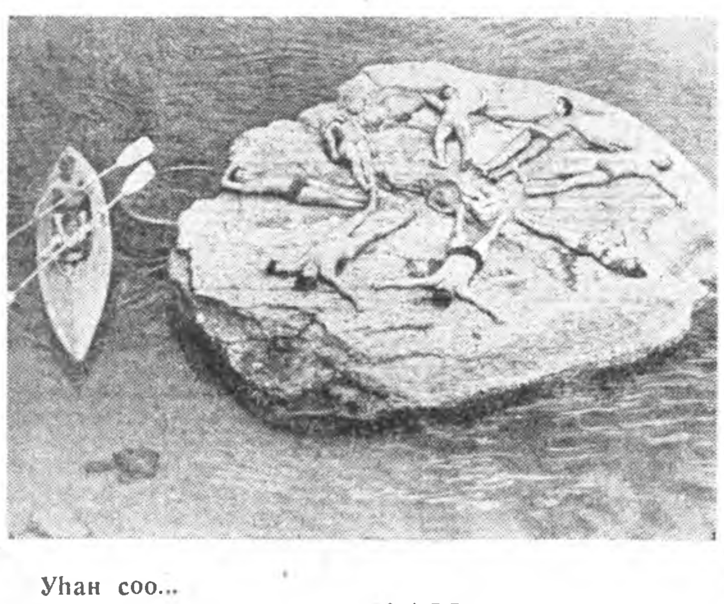
Хэрбээ таанад байгаалитай танилсаха гээ һаа, аяншалагты! Номин тунгалаг Байгалай дэргэдэ ошобол һонирхохо байхат... Сэбэр агаар, наран, тунгалаг уһан таниие угтаха байха. Эндэ аяншалхаяа ерэһэн хүн теплоходто һуугаад, далай соогуур тамардаг, турбазануудта амардаг. Байгалай дэргэдэ санатори, амаралтын байшангуудшье бии.

Аяншалагшадай баазада.

Иимэшье аяншалагшад эндэ байдаг.

Уһан соо...

ТАСС-ай фотохронико.

СИБИРИИН ГАЗАР НЮТАГУУДААР

Шэнжэлэлгын түсэбүүд

Манай дэлхэй дээрэхи эгээл гүнзэгы, эгээл һайхан уһатай Байгал далайе зуу, мянгаад эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд һүүлэй үедэ шэнжэлжэ эхилэнхэй. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин президиум Байгал далайе научна талаар шэнжэлхэ хүдэлмэриие согсолжо, ударидажа байхын зорилгоор тусхай комисси байгуулһан байна. Тус комиссида Эрхүү, Новосибирск, Красноярск, Улаан-Үдэ хотонуудай академическэ институдуудай, һуралсалай дээдэ газарнууд, гидрометеорологическа албанай болон бусад эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд оруулагданхай.

Байгалые шэнжэлхэ хүдэлмэриие ударидаха комиссиин түрүүшын алхамынь гэхэдэ, Сибириин организаци, эмхи зургаануудай далай дээрэ шэнжэлгын ямар хүдэлмэри үнгэргэжэ байһан тухай мэдээсэл нэн түрүүлэн суглуулжа абадаг болоо. Мүнөө далайн болон тэрэнэй гол горхонуудай экономико, биологи, геологи, географиинь шэнжэлхэ 40 гаран асуудалнуудаар хүдэлмэри ябуулагдажа эхилэнхэй гэжэ тодоруулагдаба.

Комиссиин табиһан шэнжэлгын программа юһэдэхи табан жэлэй туршада дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Шэнэ далайн эрьедэ шэнэ город

Бердск городые шэнэ генеральна түсэбэй ёһоор бариха гэһэн шиидхэбэри абтаба. Шэнээр баталагдаһан түсэб соонь энэ тосхоной соёл сурталай, худалдаа наймаанай, арад зониие хангаха, спортын, мантан томо байрын гэрнүүдые олоор бариха гэжэ хараалагдана.

Бердск хотын түүхэ урдань үсөөхэн хүн мэдэдэг байгаа һаа, мүнөө шэнэ хото тухай бухы орон соомнай мэдээжэ болонхой. Промышленна продукци үгэдэг болоһон энэ хотодо нэн түрүүлэн «Рекорд» гэһэн радиоло, хямда сэнтэй һриемнигууд хэгдэдэг болоо. Һүүлэй үедэ «Вега» гэһэн транзисторна аппарадһаа эхилээд, магнитол, радиоло болон бусад зүйлнүүд хүрэтэрөө дэлгүүр дээрэ гаргагдадаг болоо юм.

Обь мүрэнэй эрьедэ түбхинэһэн Бердск хото шадар ажалшадай сүлөөтэй сагтаа амарха санатори, аяншалагшадай бааза, пионернүүдэй, спортсменүүдэй лагерьнууд олон юм.

Ерээдүйн нуурай нюуса

Нютагай нуур сөөрэм шэнжэлхын тула Игарка хотодо комплексно экспедициин хүдэлмэрилэгшэд ерэбэ. Тэдэнэр тэндэхи нуур сөөрэмүүдые шэнжэлжэ үзэхөөр олон нютагуудта самолёдоор ниидэхэ юм. Экспедициин бүлэгтэ гидрологууд, ихтиологууд, ботанигууд болон газарай хүрьһэ шэнжэлэгшэд бии. Эрдэмтэдэй анхаралые тэндэхи нуурнуудай нюусанууд һонирхуулна. Нэн түрүүлэн, нуурнуудынь аргагүй гүнзэгы. Жэшээнь, Лама гэжэ нуурай гүнзэгынь 400 метр болоно. Тиихэдэ зарим нуурнуудынь нэгэ газартаа байдаггүй юм ха. Анама гэжэ нуур һүүлэй хоёр миллион жэлэй туршада 50 километр шахуу доошоо «нүүһэн» байна гэжэ тодоруулагдаба.

Эрдэмтэд эдэ бүгэдые тодоруулхынгаа хажуугаар загаһанай түрьһэлдэг газарые шэнжэлжэ үзэхэ түсэбтэй.

(ТАСС)

ФУТБОЛ

ҺАНАҺАНДА ХҮРӨӨГҮЙ

Өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэгдэһэн наадые гоё һайханаар, илалта түгэс добтолготойгоор үнгэрһэй гэжэ футболдо дуратайшуул һанадаг ха юм. Тиимэ байхашье ёһотой.

Зүгөөр манай «Сэлэнгэ» һүүлэй үедэ стадиондо сугларагшадай һанаһанда хүрэмөөр нааданагүй гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, урда уулзалгада — Хабаровскын футболистнуудтай наадахадаа 1:0 тоотойгоор шүүгдээ һааб даа. Эндэ болгоомжотой һайнаар, хёрхо мэргэнээр наадаа һаа, «Сэлэнгэ» командын шүүгдэхэшьегүй байһаниинь элитэ байгаа һэн. Зүгөөр добтолго, хамгаалгын һуладаһан дээрэһээ шүүгдээ бшуу. «Сэлэнгэ» командын футболистнууд һайнаар наадахаар бэеэ зэһээ һаа, өөрэһэндээ хүрэжэ гарадагынь футболдо дуратайшуул һайн мэдэдэг болонхой.

Тээсгэн мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури эзэлжэ ябаһан Красноярскын «Автомобилист» командатай наадахадаа, тэдэнээ ядабаригүйхэнөөр шүүгээд табяа һэн. Тэрэшье тэрэ гэлэй...

Уржа үдэшэлэн «Сэлэнгэ» командатай ээлжээтэ наадая үнгэргэхөөр Петропавловск-на-Камчатке хотын «Вулкан» команда ерэһэн байгаа. Энэ командын футболистнууд нёдондоной «Б» класста наадажа, һаял «А» класста ороһон юм. Тиимэһээ эдэнэр урид үнгэргэһэн 20 уулзалгадаа нэгэшье командые шүүгээгүй, долоон командатай тэнсэжэ, долоон очкотой, мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һуури эзэлжэ ябана.

Стадиондо суглараганшад эдэ бүгэдые шүүжэ, тобшолжо үзэхэдөө, «Сэлэнгэ» мүнөөдэр айлшадаа «бүдэрүүлжэ», одоошье гурбан очко бэшүүлхэ ёһотой гэжэ зүб лэ һанаһан, тухайлһаншье байгаа. Үшөө тиихэдэ нааданай нэгэдэхи хахадта Камчаткада ошоһон «Сэлэнгэ» уулзалгаяа 1:1 тоотойгоор түгэсхэжэ ерэһэн байгаа. Харин 90 минутын туршада наадаһан «Сэлэнгын» футболистнууд харагшадай һанаашада оройшье хүрөөгүй, тэдэнэйнгээ урма зориг хухалаа бшуу.

Нааданай нэгэдэхи, хоёрдохи хахадта «Сэлэнгын» футболистнууд тоо нээжэ шадаха аргатай байгаа гү? Байгаа даа, байгаа.

Добтологшо футболистнууд Русяев, Самсонов, Максимов, Михнов гэгшэд наадандаа нэгэшье һайн добтолго хэжэ шадаагүй, наадажашье бираагүй. Нааданай хоёрдохи хахадта Русяев, Кизеев гэгшэдые һэлгэһэн Бабич Аккуратов хоёр баһал «Сэлэнгынгээ» добтолгодо хубилалта оруулжа шадаагүй. Айлшадай футболистнууд Спиридонов, Корчонкин, Юдаев болон бусад яһала һайнаар, хүсэд оролдолго, эрмэлзэлгэтэйгээр наадажа, стадиондо суглараганшадые урмашуулба. Иигэжэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ахир муугаар наадаһан «Сэлэнгын» футболистнууд уулзалгаяа 0:0 тоотойгоор дүүргэжэ, өөһэдтөө нэгэ очко бэшүүлхэ болобо.

Удаадахи наадан августын 6-да үнгэргэгдэхэ. Айлшаар манайда Владивостогой «Луч» команда ерэхэ болонхой. Наадан үдэшын 7 часһаа эхилхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нааданай нэгэ үе.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ЗАЛУУ ФЕЛЬДШЕР

Фельдшерскэ пункт соо ороходо уужам һаруул, эм домой аптечкэ, инструментнүүд болон медицинскэ хүдэлмэрилэгшын бусад шухала хэрэгсэлнүүд эмхитэй зохидоор табигданхай. Столой саана соморхоноор хубсалһан залуухан басаган һуугаад, юушьеб даа анхаралтайгаар уншасагаана.

— Үбшэнтэн үгы гээшэ гү?—гэжэ фельдшер басаганһаа асуубаб.

— Үдэрэй нэгэ хүн ерээ һаа ерэжэ, үгыдөө үгы агша даа,—гэжэ харюусаад, басаган бодожо, сонхоорoo шагааба.

— Үбшэлхэ хүнэй үгы хада һайн лэ ха юм даа. Бэедэшье амар,—гэбэб.

— Дан миипшье һуугдадаггүй,—гэжэ басаган харюусаба.

Иимэ хөөрэлдөөн Мухар-Шэбэрэй аймагай Харгааһатын фельдшерскэ пункт соо болоо һэн. Наташа Найданова гурбан жэлэй урдахана Улаан-Үдын медицинскэ училищи дүүргээд, түрэл нютагтаа хүдэлхөөр ерээ бэлэй. Басаган түрүүшын үдэрһөө оролдосотой һайнаар хүдэлөө. Һанаһандаа хүрэхэл басаган ха гэжэ нютагайнь зон хөөрэлдэдэг болоодхёо. Түрүүшын үедэ хүндэшэг байгаа. Теэд Наташа урма зоригоо мохонгүй, дуратай мэргэжэлэйнгээ орёо нарин оньһыень олохын тула оролдодог, зарим һүни унтаншьегүй хонодог һэн. Хүн зоной хүндэдэ хүртэхэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Хахад һүни, үүр сүүрээршье бодожо, түргэн туһаламжа үзүүлхэ ушар болохо. Малшадта ошожо, совет медицинын туйлалта тухай хөөрэдэг, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг, санбюллетень гаргадаг. Юрэдөө, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, амжалтатай һайнаар хүдэлжэ эхилээ. Эгээл тиимэһээнь Наташа Найдановае нютагайнь зон Хушуун-Үзүүрэй сомоной Соведэй депутат болгоо. Энэ үндэр этигэлыень тэрэ үнэн зүрхэнһөө харюулхаар бэлэн.

Наташа өөр тухайгаа олон юумэ хэлэхэ огто дурагүй. Эшэнги хирүү боложо, хэдэг юумэеэ хээд лэ байгаа аабзаб даа гэхэ юм.

— Колхоздоо шадалаараа туһалха ёһотойбди, — гэжэ хэлээд һуутарнь газаань мотоцикл ерэжэ зогсошобо.

Шамбай набтархан бэетэй, харабтар шарайтай Даши хүбүүн газааһаа орожо:

— Үхибүүмнай халууршоо. Ошожо, үзэжэ үгыт даа, — гэбэ.

Бишыхан хайрсагаа абажа, залуухан фельдшер тэдэнэй тээшэ гэшхэлээ һэн. Саг дарыдань туһаламжа үзүүлэгдээ.

Саашадаа үшөө амжалтатай һайнаар хүдэлжэ, урдаа табиһан зорилгодоо хүрэхыень залуу фельдшер басаганда хүсэгдэнэ.

Ц. ДОНДОКОВ.

ХОЁР МЯНГАН ЖЭЛЭЙ СААНА

АГА. (Шэтын область). СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин археологууд Агын Буряадай национальна округто малталга хэжэ байтараа, Будалан гэжэ һуурин газарһаа ехэшье холо бэшэ, Онон мүрэнэй эрье дээрэһээ шулуугаар хэгдэһэн мори [illegible]бо. Эрдэмтэд тэрэниие 2 мян[illegible]гаи жэлэй саада тээ бүтэ[illegible] зүйл гэжэ тоолоно. Тэрэ ма[illegible]тажа олдоһон морин Новоси[illegible]бирск хотодо шэнжэлэгдэх[illegible] эльгээгдээ.

ТАСС-ай корр.

ТУУЛАЙ ҮДХЭДЭГ ФЕРМЭ

КУРГАН. Эндэ «Бахаревский» гэдэг туулай үдхэдэг сов[illegible]хоз эмхидхэгдэжэ, тэрээндэ 11 мянган гектар газар даалгагда[illegible] Ерээдүйдэ эндэ оньһожоруулагдаһан томо фермэ түхеэрэгдэ[illegible] жэлдээ 150 мянган туулай харууһалагдаха юм.

Курганай областьдо үшөө зургаан шэнэ фабрика бии бо[illegible]гогдохоор хараалагдана. Иимэ хэмжээ ябуулгануудай бэел[illegible]лэгдэбэл, 18 мянган центнер туулайн мяхан, хахад милли[illegible] арһан гүрэндэ тушаагдаха.

ТАСС.

ХИЛЫН СААНАҺАА

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

Сэрэгэйхидые улүүсэдэ тоолоно

ТОКИО. (ТАСС). Японой сэрэгэй зургаанай шэнэ начальнигаар Наоми Нисимура гэгшые Японой премьер-министр Сато августын 2-то томилоо. Үнгэрэгшэ неделиин һүүлдэ агаарай гэмтэлгын болоһонтой дашарамдуулан, августын 1-дэ энэ тушаалһаа бууһан Кэйкити Масухара гэгшын орондо тэрэ оробо.

Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй реактивна истребителиин пассажирска самолёдтой мүргэлдэхэдэ болоһон гражданска авиациин түрүүшын иимэ ехэ гэмтэлгэһээ уламжалан 155 пассажир, экипажай 7 гэшүүн усалтан гэмтэжэ наһа бараа. Энэ гэмтэлгэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, гражданска авиациин самолёдуудай ниидэхэдэнь, ороной огторгой ехэ уйтараа гээд япон хэблэл тэмдэглэнэ. Юуб гэхэдэ, гражданска авиациин самолёдуудай ниидэдэг замуудые Японой ба США-гай сэрэгэй самолёдууд олон ушарта таһа дүүрэн ниидэдэг болоо бшуу. Энээнһээ байтагай сэрэгэй самолёдуудай ниидэхэ эрхые булюу байлгаха тухай Японой транспортын министерствын ба Японой сэрэгэй зургаанай хоорондо нюуса хэлсээн баталагданхай юм гээд Киодо Цусин агентство мэдээсэһэн байна. Хэрбээ агаарай замые хинаха ба ажаглаха асуудалнуудаар гражданска ба сэрэгэй авиациин хоорондо зүрилдөөнэй болоо һаань, сэрэгэй авиаци бүлюуда тоологдохо гэжэ хэлсээн соо тэмдэглэгдэһэн байха юм.

Энэ хэлсээн парламентын үзэмжэдэ табигдангүйгөөр, депутадуудта дуулгагдангүйгөөр, хоёр зургаанай доохонуур хөөрэлдэһэнэй ёһоор баталагдаһан байха юм. Түрүүшээр гэнтын ушар болоо гэжэ һанагдахаар агаарай гэмтэлгэ мүнөө политическэ шэнжэтэй боложо байнхай. Тиимэһээ орон дотор үргэн һанамжанууд хэлэгдэхэ гээд Японой хэблэл тэмдэглэнэ.

Залуу социалистнуудай эрилтэ

БОНН. (ТАСС). ФРГ-дэ хэблэл болон ниитын информациин бусад хэрэгсэлнүүдые газетэнүүдэй томо концернүүдэй булимтаран эзэлэлгэдэ эсэргүү эрид шанга хэмжээнүүдые абахые «залуу социалистнуудай» организаци эрилтэ хэһэн байна. Жэшээ болгон Гамбургын Шпрингерэй хархис концерн харуулагдана. Тэрэнэй газетэнүүд олон жэлэй турша соо Германиин Демократическа Республикада харша кампани эдэбхитэйгээр хэдэг, Европодохи газар уһанай хилэнүүдые мэдэрэлгые буруушаадаг, Советскэ Союзтай, Польшын Арадай Республикатай договорнуудые баталһан ФРГ-гэй правительствын политикада халдан ородог юм.

Зүб зүйтэй эрилтэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Социализм байгуулжа байһан Куба тушаа США-гай правительствын панхаруудтаһан политикаһаа холодохын түлөө американ улам олон политическэ ажал ябуулагшад оролдолго гаргадаг болоо.

США-гай ба Кубын хоорондо тааруу һайн харилсаануудые һэргээхэ зорилгоор алхамуудые хэхыень президентые уряалһан резолюциие сенадай гадаадын хэрэгүүдэй талаар комисси нэгэн дуугаар һайшаагаа. Аралые хүреэлхын тулада американ зэбсэгтэ хүсэнүүдые хэрэглэхэ эрхэ президентдэ олгоһон 1962 оной урһагта резолюциие болюулхын түлөө комисси дуугаа үгэһэн байна.

Кубада хамаатай резолюцинуудые шэнээр хаража үзэхэ тухай американ гүрэнүүдэй организациин дурадхалые дэмжэхыень резолюци правительствые уряална. США-гай баалалтаар баталан абтаһан эдэ резолюцинууд Кубые Латиин Америкын бусад оронуудһаа холодхон гансаардуулха зорилготой байһан юм.

Һарын нюруу дээрэһээ һарын кабина ниидэн гараба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Космонавтнууд Д. Скотт, Д. Ирвин гэгшэдэй һуужа ябаһан һарын кабина августын 2-то Москвагай сагаар 20 час 11 минутада һарын нюруу дээрэһээ ниидэн гараа.

Нэгэ хэды сагай үнгэрһэнэй һүүлээр тэрэ һарые тойрожо ябаһан «Аполлон-15» гэжэ онгосын гол блогтой залгалдаа. Гол блок соонь космонавт А. Уорден һуужа ябаһан байна бшуу.

Залуушуулай организацинуудай уряа

РИМ. (ТАСС). Баруунай үзэл баримталдаг хүсэнүүдтэ бүри ехэ нэгэдэлтэйгээр тэмсэхые ороной залуушуулые уряалан, Италиин залуушуулай демократическа организаци хандаһан байна. «Һүүлшын жэлнүүдтэ ангиин тэмсэлнүүдые хэһэнэй ашаар ажалшадай туйлаһан экономическа ба социальна туйлалтануудые үгы хэхэ зорилгоор правительствада баалалта хэдэг хархис хүсэнүүдэй һэдэлгэнүүдые Италиин залуушуул элишэлнэ» гээд Италиин коммунис залуушуулай федерациин ба Италиин социалис пролетарска нэгэдэлэй партиин, социалис ба христианско-демократическа партинуудай залуушуулай организацинуудай хамтаараа толилһон хандалга соо заагдана.

Судна бүтээгшэдэй тэмсэл үргэлжэлһөөр

ЛОНДОН. ТАСС-ай корр. В. Осипов иигэжэ дамжуулна:

Англиин премьер-министр Э. Хит яхтсменүүдэй урилдаануудта хабаадалсалгаяа яаралтайгаар таһалдуулаад, Лондон бусажа ерээ. «Аппер Клайд Шипбилдерс» гэжэ судна бүтээлгын компаниин панхаруудтаһанһаа уламжалан тохёолдоһон бэрхэшээл тон ехэ болоо, тиимэһээ общинануудай палатада августын 2-то болохо үгэ хэлэлгэнүүдтэ бэеэрээ хабаадахыень премьер-министртэ правительствын ударидагшад һанамжалан дурадхаһан байна. Энэ предприятиин хуби заяан тухай асуудал палатын заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна бшуу.

Верфиие гүрэнэй мэдэлдэ абахаһаа правительствын арсаһанда буруушаалгын тэмдэг болгон тэрэниие эзэлээд байһан судна бүтээгшэд энэ верфиие хүсэдөөр хинажа байһан зангаараа. Һэримжэ ехэтэйгээр харуул харалга нэгэшье часай турша соо таһалданагүй. Хүдэлмэришэдэй харуулай зүбшөөлгүйгөөр нэгэшье автомашина судоверфиин газар дээрэ оруулагдадаггүй юм. Судна бүтээгшэдые хамгаалан, Англиин бухы ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ ехэ эдэбхи гаргана. Британска аралнуудай бухы нютагуудһаа, хариин оронуудһаа бэшэгүүд болон телеграмманууд судна бүтээгшэдэй нэрэ дээрэ абтана. Тэдэнэй үнэн зүб тэмсэлые дэмжэжэ байһанаа бэшэгэй авторнууд элирхэйлэн мэдүүлһэн байха юм.

Августын 1-дэ судна бүтээгшэд ехэ митинг эмхидхэжэ, тэдэнэй тэмсэлые мүнгэ зөөреэр дэмжэхэ гуйлтатайгаар Англиин бухы ажалшадые уряалһан хандалга баталан абаа.

«Аппер Клайд Шипбилдерсын» хүдэлмэришэдтэ туһаламжа эмхидхэхын тулада ороной бухы промышленна центрнүүдтэ тэдэнэй профсоюзай түлөөлэгшэд эльгээгдэнэ.

«Тус компаниие хааха тухай правительствын шиидхэбэридэ үсэрхэлдэһэн судна бүтээгшэд хамгаалалтагүйгөөр хохидолдо орохоёо хүсэдэггүй байһанаа харуулаа. Хүдэлмэрпшэн бүхэнэй аша туһада тааруу илалта туйлаха хэрэгтэнь тэдэндэ Англиин ажалшад туһалха ёһотой» гээд «Морнинг стар» газетэ бэшэһэн байна.

ХАШАЛТА ХЭҺЭЭЛТЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГДЭҺЭЭР

ХАРТУМ. (ТАСС). Суданда хашалта хэһээлтэ үргэлжэлүүлэгдэһээр. Суданай армиин 13 офицерые 3-һаа 15 жэл хүрэтэр болзор соо түрмэдэ хаахаар сэрэгэй трибунал шиидхээ гээд «Ас-Сахафа» газетэ мэдээсэнэ. Гүрэниие толгойлогшо Нимейриин заабаряар коммуникациин министр Саид Ахмед эль-Джек гэрэй арестдэ абтанхай.

Сагай уларил

Июль һарада сагай уларил тиимэ таатай байбагүй. Республика [illegible]най гол горхонууд хаа хаанагүй үерлөө. Иимэ ехэ үерэй тохёолдохы[illegible] һажаал үбгэд, хүгшэдшье наһаараа хаража үзөөгүй ябаһан гээшэ.

Зэдэ голой уһан «сухалтайгаар» урдажа, Сэлэнгэ мүрэндэ [illegible] оробо. Эндэхи ажахынуудай нилээд ехэ нуга, сабшалан уһанда [illegible] Зөөдшье аюултай байдал тохёолдоо.

Июлиин 30, 31-дэ Улаан-Үдэ шадар Сэлэнгэ мүрэн ехээр [illegible] уһанай баруун бэеын айлнуудта аюул ушаруулаа, аралнуудта байдаг [illegible] саад үһанда ороо. Хоёр хоног соо Сэлэнгын уһан 80 сантиметр [illegible] хөөрэбэ. Урдань, 1936 ондо Сэлэнгын уһан нигэжэ хөөрэһэн байгаа [illegible]

Августын 1—3-да Улаан-Үдэ шадар үерэй уһан 60 сантиметрээр [illegible]шео оробошье, августын 3—4-дэ Сэлэнгэ мүрэн үшөө ехээр үерлэ[illegible] Улаан-Үдэ шадар уһаниинь 100—120 сантиметр хөөрэхэ. Юуб [illegible] Сэлэнгэ мүрэнэй. Хёлго голой эхеэр ороһон бороогой уһан ерэжэ [illegible] Үдэ гол нилээдгүй нэмэхээр хүлеэгдэнэ.

Мүнөө үедэ республика доторнай бороо орохоёо болёо. Саашадаа [illegible]най үер татажа болохонь.

Августын 5—9-дэ республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим [illegible]тагуудта бороо орохо. Тиигэбэшье энэ һарада сагай уларил хүдөө аж[illegible] хүдэлмэридэ ямараар нүлөөлхэб гэбэл: урдынхида орходоо халуунай [illegible] 1—2 градусаар доошолхо, дунда зэргээр 12—15 градус дулаан бай[illegible] багсаагдана. Хойто аймагуудай зарим нютагуудта бороо нормоһоо [illegible] орохо.

Августын түрүүшын 5 хоногто үүлэтэйшэг байха, бороо оро[illegible] 8—9-нэй августһаа һарын хахадлатар, мүн августын 22—26-най [illegible]нүүдтэ сэлмэг байха. Бэшэ үдэрнүүдтэнь саг зуурын бороо орохо [illegible]

Энэ һарын эхинһээ 13-най үдэр болотор эгээл дулаан байхань, [illegible] августын 24—25-да үдэртөө 21—26, һүниндөө 10—15 градус [illegible] болохо.

Һарын хоёрдохи арбан хоногой һүүл багаар, гурбадахи арбан хоно[illegible] эхеэр республика доторнай һүниндөө 0—15 градус дулаан байха, [illegible] һүни хүйтэрхэдеөшье магад.

Н. АФОНИН,

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директ[illegible]

Сэнхир экран

МОСКВА ХАРУУЛНА: 13.55 — дамжуулгын программа. 14.00 — орон доторхи һонин. 14.05 — «Узбекские кружева» гэһэн дамжуулга. 14.55 — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 15.20 — «Сыновья» гэһэн документальна телевизионно фильм. 16.10 — кинопанорама. 17.25 — концерт. 18.30 — орон доторхи һонин. 18.40 — «Сага о Форсайтах» Англиин уран һайханай телевизионно фильмын 16—17-дохи серинүүдынь дамжуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 20.30 — телепанорама. 20.50 — «Факел» гэһэн залуушуулай программа. 21.40 — концерт.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 22.00 — дамжуулгын программа. 22.05 — орон доторхи һонин. 22.15 — «Циркын галнууд». 23.00 — «Сага о Форсайтах» гэһэн Англиин уран һайханай телевизионно фильмын 18—19-дэхи серинүүдынь дамжуулагдаха.

ПРАВДА БУРЯТИ[illegible]

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Һа[illegible]шадай зунай шалгалта» гэһэн [illegible]рүү бэшэг. КПСС-эй обко[illegible] РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдэ[illegible] ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПС[illegible] обкомдо. «Найдамтай жура[illegible]һэн В. Малютинай статья. АП[illegible] материал.

Гурбадахи хуудаһанда: [illegible] энхын буланда А. Бат[illegible] статья. Хилын саанаһаа м[illegible]сэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: И. Ма[illegible]цевай очерк. Спорт. Соно[illegible]нууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-01493. Заказ № 1022.